

Projekt Zarządu Powiatu
z dnia 20 października 2025 roku

PRZEWODNICZĄCY ZARZĄDU

Romuald Reszka

**UCHWAŁA NR IX/ / 2025
RADY POWIATU WARSZAWSKIEGO ZACHODNIEGO
z dnia 30 października 2025 roku**

**w sprawie przyjęcia Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług
Społecznych Powiatu Warszawskiego Zachodniego na lata 2025 - 2030**

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt. 3, pkt 3a, pkt 5, pkt 5a oraz art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2024 r., poz. 107 z późn. zm.¹) w nawiązaniu do art. 112 ust. 13 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2025 r., poz. 1214²) oraz Uchwały Nr 135 Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 2022 r. w sprawie przyjęcia polityki publicznej pod nazwą Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.) (M.P. z 2022 r., poz. 767), Rada Powiatu Warszawskiego Zachodniego uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych Powiatu Warszawskiego Zachodniego na lata 2025-2030” stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Staroście Powiatu Warszawskiego Zachodniego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

STARSZY SPECJALISTA
PRACY SOCJALNEJ
KOORDYNATOR
Atempczyk
Agnieszka Tempczyk

Opracował:

DYREKTOR
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie

Barbara Gębała
Sprawdził:

RADCA PRAWNY

Barbara Barnas

¹ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2024r. poz. 1907

² Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2025r. poz. 1302

UZASADNIENIE

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych Powiatu Warszawskiego Zachodniego na lata 2025-2030 stanowi odpowiedź na zmieniające się potrzeby mieszkańców Powiatu Warszawskiego Zachodniego, wyzwania społeczno-demograficzne oraz zmiany jakie zaszły w sposobie prowadzenia polityki społecznej w ostatnich latach.

Plan określając główne kierunki zmian w systemie usług społecznych odpowiada na zdiagnozowane wyzwania, w tym w szczególności te związane ze zmianami demograficznymi skutkującymi postępującym procesem starzenia się społeczeństwa i wzrostem liczby osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Ponadto określa kierunki zmian w obszarze świadczenia usług dla dzieci i ich rodzin, osób z niepełnosprawnościami, osób z zaburzeniami psychicznymi i w kryzysie zdrowia psychicznego. W trakcie jego przygotowywania wzięto pod uwagę sytuację i prognozowane zmiany na rynku pracy, przeobrażenia w obrębie rodziny, wyzwania związane z zaspokajaniem potrzeb edukacyjnych i kulturalnych mieszkańców, a także ryzyka socjalne i procesy prowadzące do wzrostu zagrożenia wykluczeniem społecznym.

Plan jest dokumentem, który nadaje strukturę planowanym zmianom w zakresie rozwoju usług społecznych zgodnie z rekomendacjami i wnioskami z przeprowadzonej diagnozy.

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych jest efektem współpracy Województwa Mazowieckiego, w imieniu którego działa Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej oraz Powiatu Warszawskiego Zachodniego. Współpraca opiera się na Porozumieniu o współpracy Nr 32/MCPS/04/2024/FERS/US z dnia 29.04.2024r.

Uzasadnionym jest więc podjęcie niniejszej uchwały.

PRZEWODNICZĄCY ZARZĄDU

Romuald Reszka

STARSZY SPECJALISTA
PRACY SOCJALNEJ
KOORDYNATOR
Atempczyk
Agnieszka Tempczyk

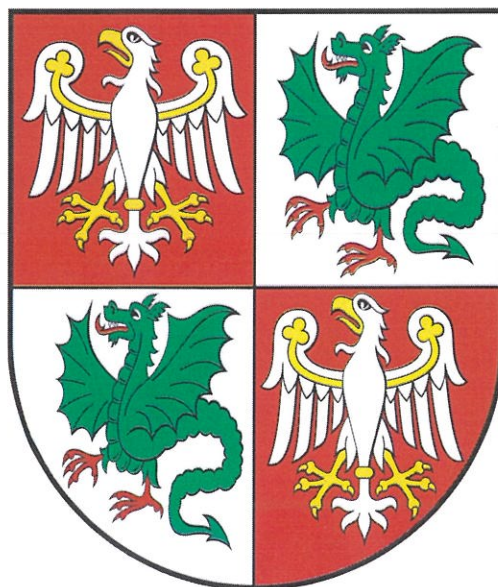
DYREKTOR
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
Bale
Barbara Gębala

Załącznik
do Uchwały Nr IX/ /2025
Rady Powiatu Warszawskiego Zachodniego
z dnia 30 października 2025 roku

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych Powiatu Warszawskiego Zachodniego na lata 2025-2030

POWIAT WARSZAWSKI ZACHODNI

POWIAT WARSZAWSKI ZACHODNI | 2025

Dokument opracowany przez:

Powiat Warszawski Zachodni
ul. Poznańska 129/133
05-850 Ożarów Mazowiecki
www.pwz.pl

Przy wsparciu:

**Mazowieckie Centrum
Polityki Społecznej**
ul. Grzybowska 80/82
00-844 Warszawa
www.mcps.com.pl

Utila Sp. z o.o.
ul. Łotewska 17 lok. 01
03-918 Warszawa
www.utila.pl

Ożarów Mazowiecki, 2025

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Plan powstał w ramach projektu
„Dla Ciebie, dla mnie, dla nas – rozwój usług społecznych na Mazowszu”
prowadzonego w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027
współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus
Priorytet IV. Spójność społeczna i zdrowie
Działanie 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego

	Wykaz skrótów	4
1.	Wstęp	5
2.	Uwarunkowania wynikające z dokumentów strategicznych i programowych	7
3.	Diagnoza	8
3.1.	Charakterystyka powiatu Warszawskiego Zachodniego	8
3.1.1.	Struktura społeczna	8
3.1.2.	Główne problemy społeczne	10
3.2.	Zasoby powiatu Warszawskiego Zachodniego	12
3.2.1	Istniejące na terenie powiatu Warszawskiego Zachodniego zasoby, podmioty i organizacje oraz usługi społeczne	12
3.2.2.	Usługi świadczone w środowisku	23
3.3.	Diagnoza potrzeb	25
3.3.1.	Potrzeby mieszkańców oraz wybranych grup docelowych w podziale na obszary wsparcia	25
3.3.2.	Potrzeby podmiotów i organizacji	28
3.4.	Analiza potrzeb	28
3.4.1.	Potrzeby w zakresie świadczonych usług oraz usługi deficytowe	28
3.4.2.	Potrzeby kadrowe i profesji społecznych	32
3.4.3.	Przyczyny braku realizacji usług społecznych	32
4.	Plan rozwoju usług społecznych	34
4.1.	Osoby starsze	35
4.2.	Osoby z niepełnosprawnościami	35
4.3.	Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	36
4.4.	Dziecko i rodzina	36
5.	Zestawienie potencjalnych źródeł finansowania	37
6.	Systemy monitorowania i oceny	43
6.1.	Wskaźniki rezultatu i produktu	43
6.2.	Opis systemu monitorowania realizacji planu i osiągnięcia wskaźników	44
6.3.	Ocena skuteczności i efektywności planu (ewaluacja)	45
7.	Spis elementów graficznych	46
7.1.	Tabele	46
7.2.	Wykresy	46
7.3.	Rysunki	47

WYKAZ SKRÓTÓW

BDL GUS – Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

CUS – Centrum Usług Społecznych

DDP – Dzienny Dom Pomocy

DPS – Dom Pomocy Społecznej

EFS+ - Europejski Fundusz Społeczny Plus

FEM – Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027

FERS – Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027

GOPS – Gminny ośrodek pomocy społecznej

GUS – Główny Urząd Statystyczny

JST – Jednostka samorządu terytorialnego

KIS – Klub Integracji Społecznej

LPDI – Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych

MCPS – Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej

MOPS – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

MRPiPS – Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

NGO – Organizacja pozarządowa

NSP 2021 – Narodowy Spis Powszechny 2021

OPS – Ośrodek Pomocy Społecznej

OZPS – Ocena zasobów pomocy społecznej

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

PES – Podmiot ekonomii społecznej

PFRON – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

PUP – Powiatowy urząd pracy

PWD – Placówka wsparcia dziennego

ŚDS – Środowiskowy dom samopomocy

UE – Unia Europejska

UM – Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie

UTW – Uniwersytet trzeciego wieku

WTZ – Warsztaty terapii zajęciowej

1. WSTĘP

Niniejszy Lokalny plan rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji na lata 2025-2030 (Plan) stanowi odpowiedź na zmieniające się potrzeby mieszkańców powiatu, wyzwania społeczno-demograficzne oraz zmiany jakie zaszły w sposobie prowadzenia polityki społecznej w ostatnich latach.

Przez dekady wsparcie z pomocy społecznej kierowane było przede wszystkim do grup defaworyzowanych, osób wykluczonych, doświadczających kryzysu, czy też mających trudności z adaptacją do życia społecznego. Obecnie obserwujemy zmianę w prowadzeniu polityki społecznej i rozszerzanie zakresu jej oddziaływania na wszystkich mieszkańców lokalnych społeczności. Cele tej polityki koncentrują się na budowie społeczeństwa dobrobytu z otwartym dostępem do usług społecznych świadczonych na poziomie lokalnym zgodnie z potrzebami mieszkańców i ich możliwościami finansowymi. Tak wyznaczone priorytety osiągać można tylko poprzez konsekwentną integrację i koordynację działań różnych systemów (w tym m.in. pomocy społecznej, zdrowia czy edukacji) oraz systematyczne planowanie w oparciu o dowody pochodzące m.in. z diagnozy lokalnej oraz analizy potrzeb. Wykraczanie poza instytucjonalne ramy pomocy społecznej jest więc jednym z fundamentów przedstawianego Planu, natomiast kluczowym jego założeniem jest konsekwentne realizowanie idei rozwoju usług świadczonych w miejscu zamieszkania jako alternatywy dla rozwiązań instytucjonalnych. Nie oznacza to zamykania istniejących placówek tylko planowy rozwój alternatywnych wobec nich usług tak, aby to ostatecznie mieszkańiec wybrał zgodne ze swoimi preferencjami rozwiązanie. Ważne jest też, aby ofertę usług planować w oparciu o sprawdzone modele, których skuteczność została potwierdzona w nauce i praktyce, przy zachowaniu elastyczności w dopasowywaniu rozwiązań do zmieniających się potrzeb i preferencji odbiorców.

Plan został opracowany na lata 2025-2030 przez samorząd powiatu we współpracy z pracownikami Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Powiecie Warszawskim Zachodnim, przy udziale grona ekspertów i przedstawicieli organizacji pozarządowych działających w regionie. Dokument przygotowano w oparciu o diagnozę sytuacji i potrzeb lokalnych, Strategię rozwoju usług społecznych, politykę publiczną do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.), Regionalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla Województwa Mazowieckiego (RPDI), a także z uwzględnieniem innych europejskich, krajowych i regionalnych dokumentów strategicznych.

Plan określając główne kierunki zmian w systemie usług społecznych odpowiada na zdiagnozowane wyzwania, w tym w szczególności te związane ze zmianami demograficznymi skutkującymi postępującym procesem starzenia się społeczeństwa i wzrostem liczby osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Ponadto określa kierunki zmian w obszarze świadczenia usług dla dzieci i ich rodzin, osób z niepełnosprawnościami, osób z zaburzeniami psychicznymi i w kryzysie zdrowia psychicznego. W trakcie jego przygotowywania wzięto pod uwagę sytuację i prognozowane zmiany na rynku pracy, przeobrażenia w obrębie rodziny, wyzwania związane z zaspokajaniem potrzeb edukacyjnych i kulturalnych mieszkańców, a także ryzyka socjalne i procesy prowadzące do wzrostu zagrożenia wykluczeniem społecznym.

Dokument obejmuje sześć rozdziałów składających się na dwie zasadnicze części – diagnostyczną i wdrożeniową. W części pierwszej (rozdział drugi i trzeci) zawarto uwarunkowania wynikające z dokumentów strategicznych i programowych, diagnozę i analizę potrzeb (zawierającą dane na temat sytuacji demograficznej i społecznej powiatu, problemów społecznych oraz realizowanych usług), a także inwentaryzację zasobów jakimi dysponuje lokalny system pomocy społecznej. Druga część – wdrożeniowa (rozdziały od czwartego do szóstego), zawiera zarówno opis planowanych do realizacji działań (podzielonych na 4 obszary interwencji: 1. osoby starsze, 2. osoby z niepełnosprawnościami, 3. osoby w kryzysie zdrowia psychicznego i 4. dziecko i rodzina), jaki i analizę kosztów realizacji Planu oraz opis systemu jego monitorowania i oceny. Dokument zawiera również spis skrótów oraz słownik kluczowych pojęć ułatwiający zrozumienie charakteru i specyfiki poszczególnych usług.

Oddajemy plan z przekonaniem, że dzięki jego realizacji w naszym powiecie powstaną warunki do przyjaznego i optymalnego rozwoju usług środowiskowych zaspakajających potrzeby naszych

mieszkańców zarówno w obszarze profilaktyki, jak i wsparcia. Będziemy monitorować proces jego realizacji, a także konsekwentnie mobilizować wszystkie jednostki samorządu terytorialnego do realizacji i stymulacji podjętych w nim ustaleń.

2. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH I PROGRAMOWYCH

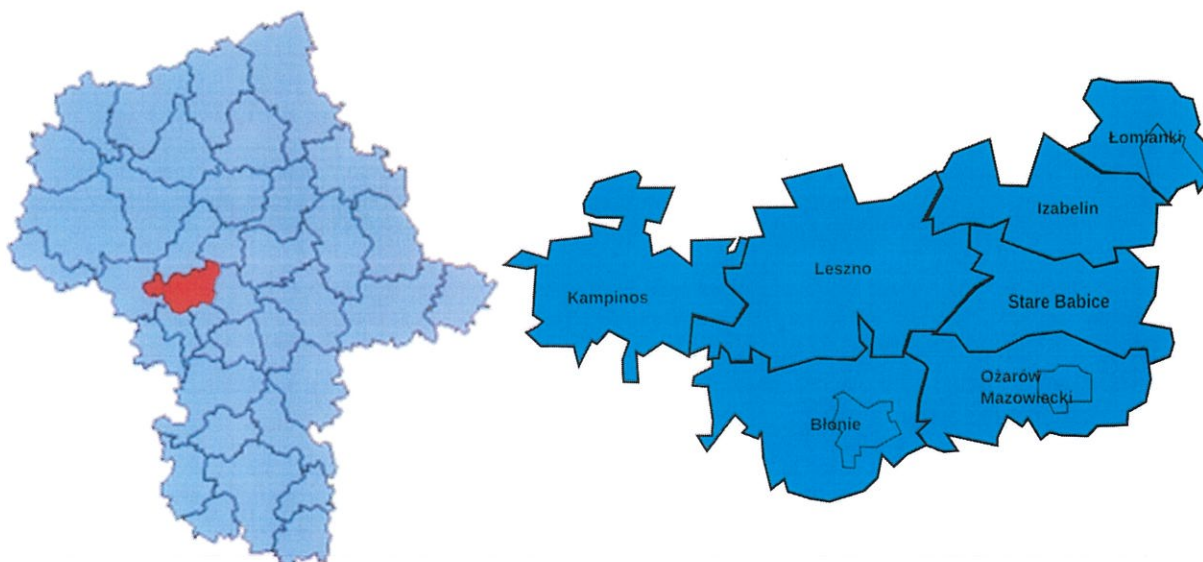
1. Szczebel europejski:
 - Ogólnoeuropejskie wytyczne dotyczące przejścia od opieki instytucjonalnej do opieki świadczonej na poziomie lokalnych społeczności (2012);
 - Umowa Partnerstwa dla realizacji polityki spójności 2021-2027 w Polsce z 30 czerwca 2022 r.;
 - Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych, sporządzona w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r.
2. Szczebel krajowy
 - Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.);
 - Zdrowa Przyszłość. Ramy strategiczne rozwoju systemu ochrony zdrowia na lata 2021-2027, z perspektywą do 2030 r.;
 - Narodowy Program Zdrowia 2021-2025;
 - Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030;
 - Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej;
 - Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030;
 - Strategia Demograficzna 2040;
 - Włączenie społeczne w Programach Regionalnych. Rekomendacje Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej.
3. Szczebel wojewódzki
 - Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027;
 - Regionalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla Województwa Mazowieckiego 2021-2027;
 - Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030;
 - Strategia Polityki Społecznej Województwa Mazowieckiego na lata 2021-2030;
 - Plan Rozwoju Ekonomii Społecznej na Mazowszu na lata 2021-2030;
 - Program Polityki Senioralnej Województwa Mazowieckiego na lata 2022-2026;
 - Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej Województwa Mazowieckiego na lata 2021-2025;
 - Roczne programy współpracy Województwa Mazowieckiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
 - Wojewódzki program pomocy i oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi na lata 2023-2027;
 - Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Województwa Mazowieckiego na lata 2021-2025;
 - Wojewódzki program wyrównywania szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych w województwie mazowieckim na lata 2022-2025.
4. Szczebel powiatowy:
 - Strategia Rozwoju Powiatu Warszawskiego Zachodniego na lata 2015 - 2025.

3. DIAGNOZA

3.1.CHARAKTERYSTYKA POWIATU WARSZAWSKIEGO ZACHODNIEGO

Powiat Warszawski Zachodni znajduje się w centralnej części województwa mazowieckiego, na zachód od m. st. Warszawy. Od południa powiat graniczy z powiatami pruszkowskim i grodziskim, od zachodu z powiatem sochaczewskim, a od strony północnej z powiatami nowodworskim i legionowskim. W skład Powiatu Warszawskiego Zachodniego wchodzi gminy Kampinos, Leszno, Błonie, Ożarów Mazowiecki, Stare Babice, Izabelin oraz Łomianki. Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii Powiat Warszawski Zachodni charakteryzuje się powierzchnią 534 km². Szczegółowa lokalizacja powiatu na tle województwa mazowieckiego oraz podział administracyjny przedstawia poniższy **Rysunek 1**.

Rysunek 1. Lokalizacja Powiatu Warszawskiego Zachodniego na tle województwa mazowieckiego (po lewej), podział administracyjny powiatu (po prawej)

Źródło: Powiat Warszawski Zachodni - Wikipedia

3.1.1. STRUKTURA SPOŁECZNA

W 2024 roku Powiat Warszawski Zachodni zamieszkiwało 136 493 osób. Nadal widoczna była przewaga liczby kobiet, które stanowiły 51,54% wszystkich mieszkańców. Biorąc pod uwagę lata 2022–2024, nastąpił wzrost ogólnej liczby mieszkańców o 2,46% (z 133 217 do 136 493 osób). Nieco szybszy wzrost charakteryzował liczbę mężczyzn (+2,63%), niż kobiet (+2,30%). Szczegółowe dane dotyczące liczby ludności Powiatu Warszawskiego Zachodniego przedstawia poniższa **Tabela 1**.

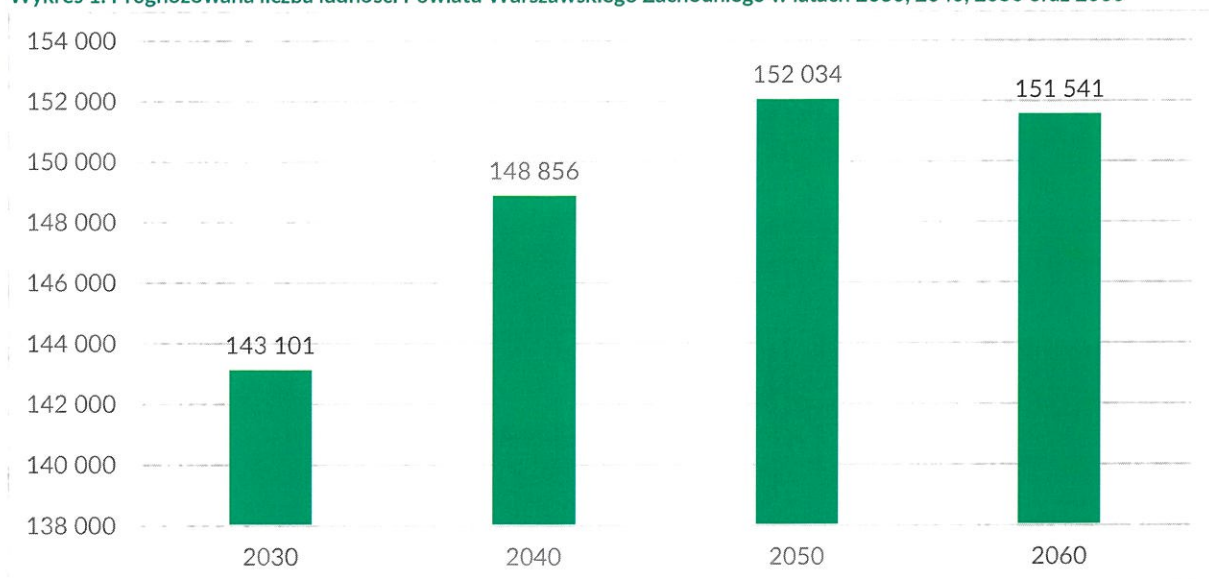
Tabela 1. Liczba ludności w podziale na płeć w latach 2022-2024

Liczba ludności ogółem			Mężczyźni			Kobiety		
2022	2023	2024	2022	2023	2024	2022	2023	2024
133 217	135 216	136 493	64 445	65 476	66 139	68 772	69 740	70 354

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Zgodnie z prognozami Głównego Urzędu Statystycznego liczba ludności Powiatu Warszawskiego Zachodniego będzie stale rosła do 2050 roku, kiedy osiągnie poziom 152 034, a więc nastąpi wzrost o 12,44% liczby ludności względem 2023 roku. Następnie liczba ludności zacznie maleć do poziomu 151 541 mieszkańców w 2060 roku (wzrost o 12,07% względem 2023 roku). Szczegółowe informacje dotyczące prognozowanej liczby ludności Powiatu Warszawskiego Zachodniego w latach 2030, 2040, 2050 oraz 2060 przedstawia poniższy **Wykres 1**.

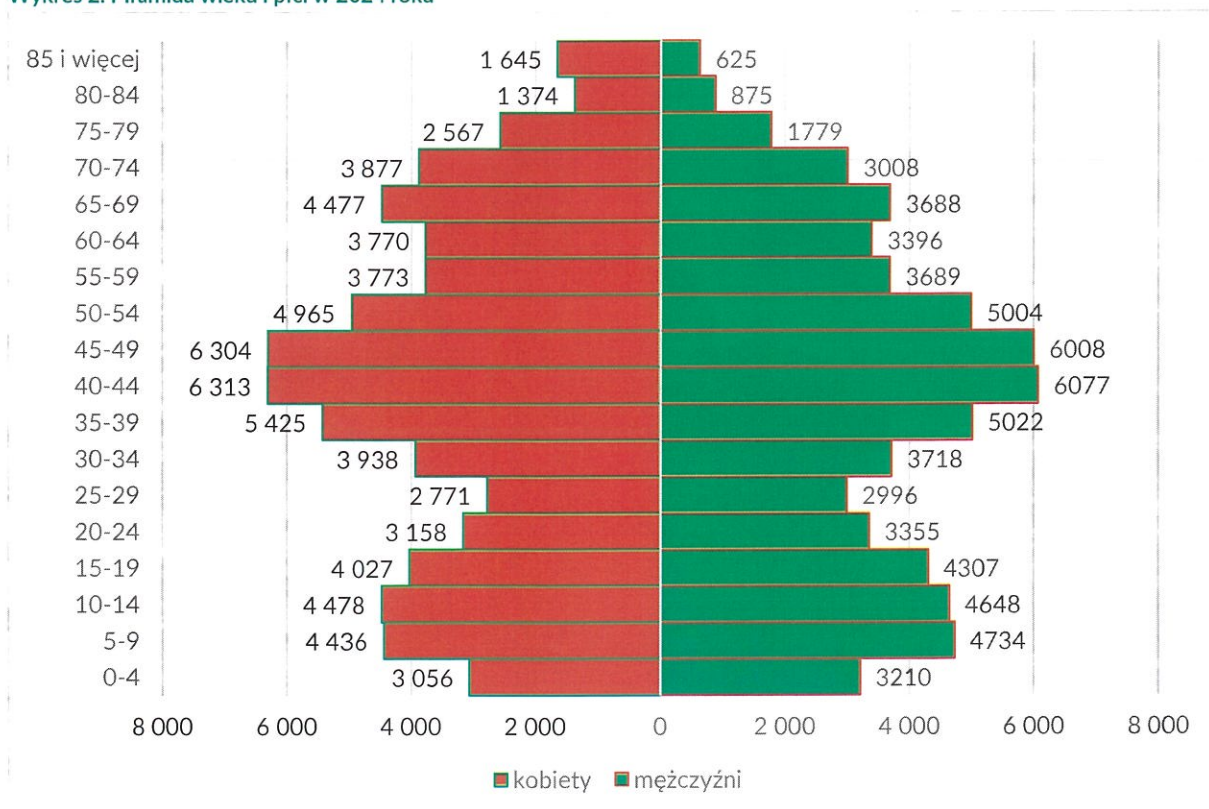
Wykres 1. Prognozowana liczba ludności Powiatu Warszawskiego Zachodniego w latach 2030, 2040, 2050 oraz 2060

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS sporządzanych na bazie NSP2021

W 2024 roku najliczniejszą grupę mieszkańców Powiatu Warszawskiego Zachodniego pod względem wieku stanowiły osoby w przedziale 40-44 lat (12 390 osób) oraz 45-49 (12 312 osób). Poniżej progu 5 000 mieszkańców znalazły się najstarsze grupy wiekowe, tj. osoby w wieku 75-79 (4 346), 80-84 (2 249) oraz powyżej 85 lat (2 270 osób). Liczba kobiet była wyższa od liczby mężczyzn we wszystkich grupach wieku w przedziałach od 30 roku życia do ponad 85 lat, za wyjątkiem przedziału wiekowego 50-54 lata, gdzie liczba mężczyzn przeważała nad liczbą kobiet o 39. Szczegółowe informacje dotyczące piramidy wieku i płci Powiatu Warszawskiego Zachodniego przedstawia poniższy Wykres 2.

Wykres 2. Piramida wieku i płci w 2024 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi w Powiecie Warszawskim Zachodnim wzrósł w latach 2022-2024 o 3,42% (z 26,3 do 27,2). Tym samym na każde 100 osób w wieku produkcyjnym w 2024 roku przypadało 27,2 osoby w wieku poprodukcyjnym. Saldo migracji

w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców nie miało jednoznacznej tendencji – wahało się od 13,9 w 2022 roku, przez 16,0 w 2023, po 13,1 w 2024. We wszystkich latach pozostawało dodatnie. Szczegółowe dane dotyczące współczynnika obciążenia demograficznego oraz salda migracji w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców Powiatu Warszawskiego Zachodniego przedstawia poniższa **Tabela 2**.

Tabela 2. Inne wskaźniki demograficzne

Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi ¹			Saldo migracji w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców ²		
2022	2023	2024	2022	2023	2024
26,3	26,8	27,2	13,9	16,0	13,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Najliczniejszą grupę mieszkańców pod względem poziomu wykształcenia w 2021 roku stanowiły osoby posiadające wykształcenie wyższe, których było 38 456 (łącznie 29,23% wszystkich mieszkańców powiatu). Nieco mniej osób charakteryzowało się wykształceniem średnim i policealnym (28,17%). Najmniej liczną grupą były osoby o wykształceniu gimnazjalnym (2,40%) oraz podstawowym nieukończonym (2,78%). Szczegółowe dane dotyczące poziomu wykształcenia mieszkańców Powiatu w 2021 roku przedstawia poniższa **Tabela 3**.

Tabela 3. Poziom wykształcenia w 2021 roku

Wykształcenie	Liczba osób	Procent ogólnej liczby mieszkańców
Wyższe	38 456	29,23%
Średnie i policealne	37 052	28,17%
Zasadnicze zawodowe/ branżowe	14 817	11,26%
Gimnazjalne	3 157	2,40%
Podstawowe	10 238	7,78%
Podstawowe nieukończone	3 656	2,78%

Źródło: opracowanie własne na podstawie Narodowego Spisu Powszechnego 2021

W 2024 roku w Powiecie Warszawskim Zachodnim zarejestrowanych było 1 064 osób bezrobotnych, z czego 52,7% stanowili mężczyźni. W latach 2022–2024 liczba zarejestrowanych bezrobotnych wzrosła minimalnie – o 0,09% (z 1 063 do 1 064 osób). W relacji do ogólnej liczby mieszkańców poziom bezrobocia pozostał stabilny (0,80% → 0,78%). Szczegółowe dane dotyczące poziomu bezrobocia w Powiecie Warszawskim Zachodnim w latach 2022–2024 przedstawia poniższa **Tabela 4**.

Tabela 4. Poziom bezrobocia w latach 2022–2024

Bezrobocie rejestrowane	Liczba osób			Procent ogólnej liczby mieszkańców		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Ogółem	1 063	1 037	1 064	0,80%	0,77%	0,78%
Mężczyźni	561	534	561	0,87%	0,82%	0,41%
Kobiety	502	503	503	0,73%	0,72%	0,37%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

3.1.2. GŁÓWNE PROBLEMY SPOŁECZNE

W 2024 roku w gminach Powiatu Warszawskiego Zachodniego najczęściej występującym problemem społecznym, który był podstawą do otrzymywania świadczeń pomocy społecznej, pozostawała długotrwała lub ciężka choroba (644 osoby) oraz ubóstwo (626 osób). Na kolejnych miejscach znalazły się: niepełnosprawność (424 osoby), bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (369 osób) oraz bezrobocie (223 osoby).

Porównując dane z lat 2022–2024, największy spadek liczby świadczeniobiorców odnotowano w przypadku:

- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych – o 8,2% (z 402 do 369 osób),

¹ Liczba osób w wieku poprodukcyjnym przypadająca na każde 100 osób w wieku produkcyjnym.

² Migracje na pobyt stały poza jednostkę w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców.

- bezrobocia – o 11,9% (z 253 do 223 osób),
- długotrwałej lub ciężkiej choroby – o 4,3% (z 673 do 644 osób),
- ubóstwa – o 5,9% (z 665 do 626 osób).

Z kolei największy wzrost dotyczył:

- trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub pozwolenie na pobyt czasowy – o 389,5% (z 19 do 93 osób),
- zdarzeń losowych – o 213,3% (z 15 do 47 osób),
- bezdomności – o 51,0% (z 49 do 74 osób).

Na tle ogólnej liczby mieszkańców Powiatu największy spadek udziału odnotowano w przypadku ubóstwa (–0,04 p.p.) oraz bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (–0,03 p.p.). Największy wzrost dotyczył natomiast trudności w integracji cudzoziemców (+0,06 p.p.) oraz zdarzeń losowych (+0,02 p.p.).

Szczegółowe dane dotyczące powodów przyznawania pomocy społecznej w gminach Powiatu Warszawskiego Zachodniego w latach 2022-2024 przedstawia **Tabela 5**.

Tabela 5. Powody przyznawania pomocy społecznej w sumarycznie dla gmin Powiatu Warszawskiego Zachodniego w latach 2022-2024

Powód	Liczba osób			Procent ogólnej liczby mieszkańców		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Ubóstwo	665	628	626	0,50%	0,46%	0,46%
Sieroctwo	5	1	9	0,00%	0,00%	0,01%
Bezdomność	49	56	74	0,04%	0,04%	0,05%
Potrzeba ochrony macierzyństwa	189	219	204	0,14%	0,16%	0,15%
- w tym wielodzietność	114	153	145	0,09%	0,11%	0,11%
Bezrobocie	253	263	223	0,19%	0,19%	0,16%
Niepełnosprawność	436	475	424	0,33%	0,35%	0,31%
Długotrwała lub ciężka choroba	673	623	644	0,51%	0,46%	0,47%
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	402	380	369	0,30%	0,28%	0,27%
- w tym rodziny niepełne	238	191	184	0,18%	0,14%	0,13%
- w tym rodziny wielodzietne	129	119	123	0,10%	0,09%	0,09%
Przemoc domowa	24	14	22	0,02%	0,01%	0,02%
Alkoholizm	132	103	136	0,10%	0,08%	0,10%
Narkomania	30	23	30	0,02%	0,02%	0,02%
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	21	33	28	0,02%	0,02%	0,02%
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub pozwolenie na pobyt czasowy	19 ³	52 ⁴	93	0,01%	0,04%	0,07%
Zdarzenie losowe	15	10	47	0,01%	0,01%	0,03%
Sytuacja kryzysowa	47 ⁵	27	20	0,04%	0,02%	0,01%
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0	0,00%	0,00%	0,00%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRiPS-03 oraz BDL GUS

³ W 11 przypadkach świadczenie przyznawał bezpośrednio PCPR.

⁴ W 51 przypadkach świadczenie przyznawał bezpośrednio PCPR.

⁵ W 2 przypadkach świadczenie przyznawał bezpośrednio PCPR.

3.2.1 ISTNIEJĄCE NA TERENIE POWIATU WARSZAWSKIEGO ZACHODNIEGO ZASOBY, PODMIOTY I ORGANIZACJE ORAZ USŁUGI SPOŁECZNE

Powiat Warszawski Zachodni prowadzi kilka instytucji obejmujących wsparciem różne grupy społeczne. Jednostką organizacyjną pomocy społecznej jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie zlokalizowane przy ul. Poznańskiej 131A w Ożarowie Mazowieckim. W ramach PCPR-u prowadzona jest placówka specjalistycznego poradnictwa rodzinnego, obejmująca poradnictwo psychologiczne i rodzinne, a także zapewniająca dostęp do informacji o prawach i obowiązkach.

W zasobie Powiatu Warszawskiego Zachodniego znajdują się dwa Domy Pomocy Społecznej (DPS):

- DPS przy ul. Jagodowej 2 w Sadowej w gminie Łomianki,
- DPS im. Ks. Kard. Józefa Glempa przy ul. Północnej 18 w Bramkach w gminie Błonie.

Powiat prowadzi również dwa Środowiskowe Domy Samopomocy (ŚDS):

- ŚDS w Łubcu (ul. Łubiec 45, gmina Leszno) przeznaczony dla osób przewlekłe psychicznie chorych (Typ A) oraz dla osób niepełnosprawnych intelektualnie (Typ B);
- ŚDS w Sadowej (ul. Jagodowa 2, gmina Łomianki) przeznaczony dla osób przewlekłe psychicznie chorych (Typ A). ŚDS w Sadowej prowadzony jest przez Społeczną Pomoc – Stowarzyszenie DOM, na zasadach powierzenia przez Powiat Warszawski Zachodni realizacji zadania publicznego w ramach otwartego konkursu ofert na zasadach określonych w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

W gminie Błonie, przy ul. Piłsudskiego 10A oraz ul. Piłsudskiego 6, funkcjonują dwa mieszkania treningowe (do 2024 roku pełniące funkcję mieszkań chronionych), prowadzone przez Powiat Warszawski Zachodni. Łącznie oferują one sześć miejsc. Koordynacją działań związanych z ich funkcjonowaniem zajmuje się dwóch pracowników PCPR, oddelegowanych do tego zadania.

Przy ulicy Brzozowej 37 w Laskach (gmina Izabelin) znajduje się Dom Samotnej Matki (Dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży), prowadzony przez Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta. PWZ dotuje działalność Domu Samotnej Matki na podstawie zawartej umowy poprzedzonej procedurą otwartego konkursu ofert na zasadach określonych w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Na terenie powiatu funkcjonuje również Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych im. Ireny Sendlerowej, na który składają się 4 poradnie:

- Poradnia przy ul. Piłsudskiego 10A w Błoniu (gmina Błonie),
- Poradnia w Dziekanowie Leśnym, ul. Akinsa 6 (gmina Łomianki),
- Poradnia w Ożarowie Mazowieckim, ul. Konotopskiej 4 (gmina Ożarów Mazowiecki),
- Poradnia w Babicach Nowych, ul. Warszawska 284 (gmina Stare Babice).

Tabela 6 przedstawia podstawowe informacje dotyczące wymienionych powyżej podmiotów. Ze specjalistycznego poradnictwa rodzinnego prowadzonego w ramach Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Powiecie Warszawskim Zachodnim w 2024 roku skorzystało 170 osób, co oznacza spadek w porównaniu z rokiem 2023 (519 osób). Domy Pomocy Społecznej posiadały łącznie 260 miejsc, które w 2024 roku wykorzystywało 269 osób. Z kolei Środowiskowe Domy Samopomocy dysponowały 80 miejscami, z których w 2024 roku korzystało 94 podopiecznych, co oznaczało ponad 100% zapętnienia. Podobnie było w przypadku domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, który oferował 20 miejsc, a w 2024 roku faktycznie korzystało z niego 23 osoby. Mieszkania treningowe przewidywały 6 lokatorów, a faktycznie zamieszkiwały je 4 osoby.

Największym zatrudnieniem charakteryzowały się Domy Pomocy Społecznej, które w 2024 roku posiadały łącznie 175 pracowników, co przekładało się na 166,95 etatu. Powiatowe Centrum Pomocy

Rodzinie zatrudniało 34 osoby (32,13 etatu), a Środowiskowe Domy Samopomocy łącznie 24 osoby (22,00 etatu). Szczegółowe dane dotyczące personelu w powiatowych podmiotach w latach 2022-2024 przedstawia poniższa Tabela 7.

W Powiecie Warszawskim Zachodnim w latach 2022–2024 funkcjonujące instytucje pomocy społecznej, opierały się głównie na środkach z budżetu powiatu oraz dotacjach od Wojewody Mazowieckiego. Wszystkie analizowane podmioty były prowadzone przez powiat lub organizacje pozarządowe.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie (PCPR) oraz Placówka Specjalistycznego Poradnictwa Rodzinnego były prowadzone bez zmian przez cały analizowany okres, a kierowanie do nich odbywało się odpowiednio przez Powiat oraz poprzez zapisy telefoniczne lub osobiste. Domy Pomocy Społecznej w Bramkach i Sadowej, a także Środowiskowy Dom Samopomocy w Łubcu i w Sadowej, przyjmowały osoby na podstawie decyzji administracyjnych. Podobnie działał Dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz mieszkania treningowe dla wychowanków pieczy zastępczej. Placówki opiekuńczo-wychowawcze w Błoniu, Dziekanowie Leśnym i Wiktorowie przyjmowały dzieci na podstawie postanowień sądowych oraz skierowań wydawanych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie.

Od strony finansowej, największe środki przeznaczano na działalność Domów Pomocy Społecznej – zwłaszcza w Bramkach, gdzie koszty utrzymania wzrosły z niemal 10,8 mln zł w 2022 roku do ponad 14,8 mln zł w 2024 roku. PCPR wykazywał również systematyczny wzrost wydatków – z ponad 8 mln zł w 2022 roku do ponad 11,5 mln zł w 2024 roku. Środowiskowe Domy Samopomocy były w pełni finansowane z budżetu Wojewody Mazowieckiego, a ich koszty rosły stopniowo, podobnie jak w przypadku placówek opiekuńczo-wychowawczych. Warto zaznaczyć, że mieszkania treningowe oraz Dom dla matek z małoletnimi dziećmi były stosunkowo niskokosztowe, ale również objęte publicznym finansowaniem, a w przypadku Domu dla matek i dzieci również z dodatkiem środków własnych NGO. Szczegółowe informacje organizacyjne dotyczące podmiotów dla lat 2022-2024 oraz finansowe aspekty działania instytucji pomocy społecznej w Powiecie Warszawskim Zachodnim przedstawiają: Tabela 8 oraz Tabela 9.

W Powiecie Warszawskim Zachodnim działają liczne podmioty ekonomii społecznej, w tym 494 organizacje pozarządowe, z czego 27 to Koła Gospodyń Wiejskich. Wspierają one lokalną społeczność poprzez aktywność społeczną i kulturalną. Powiat Warszawski Zachodni w ramach swoich działań prowadzi warsztaty terapii zajęciowej, placówki opiekuńczo-wychowawcze i świetlice środowiskowe. Ponadto, gminy należące do Powiatu oferują także wsparcie dla osób starszych i potrzebujących, w tym 4 kluby seniora, 2 Dzielne Domy Senior+, 3 Uniwersytety Trzeciego Wieku oraz placówki takie jak schroniska dla osób bezdomnych. Gminy zapewniają również usługi dla osób z niepełnosprawnościami, takie jak opieka wytchnieniowa i asystentura osobista.

W Powiecie znajduje się również 8 bibliotek, 17 placówek służby zdrowia, 5 domów kultury, muzeum i 6 ośrodków sportu. Na koniec 2023 roku gminy dysponowały 1 098 mieszkaniami komunalnymi, w tym 87 socjalnymi. Złożono 112 wniosków o mieszkania komunalne, a 78 osób oczekiwało na mieszkanie socjalne.

Tabela 6. Podstawowe informacje o podmiotach (lokalizacja, liczba miejsc, użytkowanie) dla lat 2022-2024

Podmiot	Lokalizacja (miasto/wieś)	Liczba miejsc			Liczba osób korzystających		
		2022	2023	2024	2022	2023	2024
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	Miasto	X	X	X	X	X	X
Placówka Specjalistycznego Poradnictwa Rodzinnego (w ramach PCPR)	Miasto	X	X	X	257	519	170
Domy Pomocy Społecznej	Miasto	270	260	260	255	275	269
Środowiskowe Domy Samopomocy	Miasto	80	80	80	86	88	94
Dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży	Miasto	23	20	20	14	25	23
Mieszkania treningowe	Miasto	6	6	6	3	3	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów MRiPS-06

Tabela 7. Informacje o personalu w podmiotach dla lat 2022-2024

Podmiot	Liczba personelu			Liczba personelu w przeliczeniu na etaty			Liczba personelu w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	29	33	34	28,50	30,88	32,13	0,22	0,24	0,25
Placówka Specjalistycznego Poradnictwa Rodzinnego (w ramach PCPR)	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Domy Pomocy Społecznej	165	176	175	159,50	167,62	166,95	1,24	1,30	1,28
Środowiskowe Domy Samopomocy	28	24	24	23,75	21,75	22,00	0,21	0,18	0,18
Dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Mieszkania treningowe	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów MRiPS-05, MRiPS-06

Tabela 8. Informacje organizacyjne dotyczące podmiotów dla lat 2022-2024

Podmiot	Jednostka prowadząca			Sposób kierowania do podmiotu		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	Powiat	Powiat	Powiat	X	X	X
Placówka Specjalistycznego Poradnictwa Rodzinnego (w ramach PCPR)	Powiat	Powiat	Powiat	Zapisy telefoniczne/ osobiste	Zapisy telefoniczne/ osobiste	Zapisy telefoniczne/ osobiste
Dom Pomocy Społecznej w Bramkach	Powiat	Powiat	Powiat	na podstawie decyzji adm.	na podstawie decyzji adm.	na podstawie decyzji adm.
Dom Pomocy Społecznej w Sadowej	Powiat	Powiat	Powiat	na podstawie decyzji adm.	na podstawie decyzji adm.	na podstawie decyzji adm.

Podmiot	Jednostka prowadząca			Sposób kierowania do podmiotu		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Środowiskowy Dom Samopomocy w Łubcu	Powiat	Powiat	Powiat	na podstawie decyzji adm.	na podstawie decyzji adm.	na podstawie decyzji adm.
Środowiskowe Domy Samopomocy w Sadowej (ośrodek wsparcia prowadzony na zasadach otwartego konkursu ofert określonych w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie)	Spółeczna Pomoc – Stowarzyszenie DOM	Spółeczna Pomoc – Stowarzyszenie DOM	Spółeczna Pomoc – Stowarzyszenie DOM	na podstawie decyzji adm.	na podstawie decyzji adm.	na podstawie decyzji adm.
Dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży (ośrodek wsparcia prowadzony na zasadach otwartego konkursu ofert określonych w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie)	Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta Koło Warszawskie	Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta Koło Warszawskie	Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta Koło Warszawskie	na podstawie decyzji adm.	na podstawie decyzji adm.	na podstawie decyzji adm.
Mieszkania treningowe (dla wychowanków pieczy zastępczej)	Powiat	Powiat	Powiat	na podstawie decyzji adm.	na podstawie decyzji adm.	na podstawie decyzji adm.
Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza Nr 1 w Błoniu	Powiat	Powiat	Powiat	Postanowienie Sądu o umieszczeniu w instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz skierowanie do placówki wydane przez PCPR.	Postanowienie Sądu o umieszczeniu w instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz skierowanie do placówki wydane przez PCPR.	Postanowienie Sądu o umieszczeniu w instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz skierowanie do placówki wydane przez PCPR.
Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza Nr 2 w Dziekanowie Leśnym	Powiat	Powiat	Powiat	Postanowienie Sądu o umieszczeniu w instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz skierowanie do placówki wydane przez PCPR.	Postanowienie Sądu o umieszczeniu w instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz skierowanie do placówki wydane przez PCPR.	Postanowienie Sądu o umieszczeniu w instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz skierowanie do placówki wydane przez PCPR.
Rodzinny Dom Dziecka Nr 1 w Wiktorowie (placówka opiekuńczo – wychowawcza typu rodzinnego)	Powiat	Powiat	Powiat	Postanowienie Sądu o umieszczeniu w instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz skierowanie do placówki wydane przez PCPR.	Postanowienie Sądu o umieszczeniu w instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz skierowanie do placówki wydane przez PCPR.	Postanowienie Sądu o umieszczeniu w instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz skierowanie do placówki wydane przez PCPR.

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów MRiPS-05, MRiPS-06, Sprawozdania z działalności PCPR za rok 2021, 2022, 2023

Tabela 9. Finansowe aspekty działania instytucji pomocy społecznej w Powiecie Warszawskim Zachodnim

Podmiot	Źródła i wysokości finansowania			Koszty utrzymania		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	budżet PWZ, dotacje celowe od Wojewody Mazowieckiego na realizację zadań zleconych, inne środki otrzymane na podstawie umów, porozumień itp.	budżet PWZ, dotacje celowe od Wojewody Mazowieckiego na realizację zadań zleconych, inne środki otrzymane na podstawie umów, porozumień itp.	budżet PWZ, dotacje celowe od Wojewody Mazowieckiego na realizację zadań zleconych, inne środki otrzymane na podstawie umów, porozumień itp.	8 092 000,55 zł	8 849 827,14 zł	11 532 680,62 zł
Placówka Specjalistycznego Poradnictwa Rodzinnego (w ramach PCPR)	Funkcjonuje w ramach budżetu PCPR	Funkcjonuje w ramach budżetu PCPR	Funkcjonuje w ramach budżetu PCPR	Funkcjonuje w ramach budżetu PCPR	Funkcjonuje w ramach budżetu PCPR	Funkcjonuje w ramach budżetu PCPR
Dom Pomocy Społecznej w Bramkach	7 813 892,00 zł – budżet PWZ, 2 982 195,00 zł – dotacja Wojewody Mazowieckiego	9 507 456,97 zł – budżet PWZ, 3 002 083,92 zł – dotacja Wojewody Mazowieckiego	11 499 165,00 zł – budżet PWZ, 3 316 630,00 zł – dotacja Wojewody Mazowieckiego	10 796 087,00 zł	12 509 540,89 zł	14 815 795,00 zł
Dom Pomocy Społecznej w Sadowej	3 870 963,00 zł – budżet PWZ, 2 434 805,00 zł – dotacja Wojewody Mazowieckiego	5 456 038,15 zł – budżet PWZ, 2 616 143,00 zł – dotacja Wojewody Mazowieckiego	6 081 800,73 zł – budżet PWZ, 3 163 370,00 zł – dotacja Wojewody Mazowieckiego	6 305 768,00 zł	8 072 181,15 zł	9 245 170,73 zł
Środowiskowy Dom Samopomocy w Łubcu	100% dotacja z budżetu Wojewody Mazowieckiego	100% dotacja z budżetu Wojewody Mazowieckiego	100% dotacja z budżetu Wojewody Mazowieckiego	1 601 033,96 zł	1 790 418,24 zł	1 910 701,80 zł*
Środowiskowe Domy Samopomocy w Sadowej (ośrodek wsparcia prowadzony na zasadach otwartego konkursu ofert określonych w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie)	100% budżet Wojewody Mazowieckiego	100% budżet Wojewody Mazowieckiego	100% budżet Wojewody Mazowieckiego	575 529,40 zł	648 790,32 zł	669 509,52 zł*
Dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży (ośrodek wsparcia prowadzony na zasadach otwartego konkursu ofert określonych w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie)	100 000,00 zł – budżet PWZ, 28 840,00 zł – środki własne NGO	220 000,00 zł – budżet PWZ, 12 000,00 zł – środki własne NGO	231 000,00 zł – budżet PWZ, 10 000,00 zł – środki własne NGO	128 000,00 zł	232 000,00 zł	241 000,00 zł
Mieszkania treningowe (dla wychowanków pieczy zastępczej)	17 972,35 zł – budżet PCPR w PWZ	20 034,26 zł – budżet PCPR w PWZ	24 939,19 zł – budżet PCPR w PWZ	17 972,35 zł – budżet PCPR w PWZ	20 034,26 zł – budżet PCPR w PWZ	24 939,19 zł – budżet PCPR w PWZ

Podmiot	Źródła i wysokości finansowania			Koszty utrzymania		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza Nr 1 w Błoniu	budżet PWZ, budżet Wojewody Mazowieckiego	budżet PWZ	budżet PWZ	1 372 955,47 zł	1 589 410,74 zł	1 684 838,03 zł
Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza Nr 2 w Dziekanowie Leśnym	budżet PWZ, budżet Wojewody Mazowieckiego	budżet PWZ	budżet PWZ	1 370 243,78 zł	1 579 159,16 zł	1 863 933,13 zł
Rodzinny Dom Dziecka Nr 1 w Wiktorowie (placówka opiekuńczo – wychowawcza typu rodzinnego)	budżet PWZ, budżet Wojewody Mazowieckiego	budżet PWZ	budżet PWZ	494 950,52 zł	2610 392,52 zł	624 121,79 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów MRiPS-05, MRiPS-06 oraz Sprawozdania z działalności PCPR za rok 2021, 2022, 2023

*kwota dotacji nie uwzględnia dodatku motywacyjnego

Na terenie Powiatu funkcjonują dwa miejsca organizujące Warsztaty Terapii Zajęciowej; „Przyłącz się do nas” w Bramkach, w gminie Błonie oraz „Społeczna Pomoc – Stowarzyszenie DOM” w Sadowej, w gminie Łomianki. Korzysta z nich odpowiednio 50 i 40 osób. Ponadto na terenie Powiatu Warszawskiego Zachodniego działa Świetlica Środowiskowa z Oddziałami Integracyjnymi „LIPA”, z której korzysta 45 osób oraz Świetlica Integracyjno-Terapeutyczna „Dajemy Nadzieję” w Błoniu obsługująca 35 osób. Mieszkańcy mogą także korzystać z usług placówki wsparcia dziennego w Izabelinie (27 osób korzystających) oraz Ośrodka Rehabilitacyjno-Terapeutycznego w Blizne (36 osób korzystających). Wymienione powyżej 4 placówki wsparcia dziennego działają na zasadzie wsparcia realizacji zadania publicznego. Ze wszystkich tych podmiotów największe koszty utrzymania ma Warsztat Terapii Zajęciowej Krajowego Stowarzyszenia „Przyłącz się do nas”. Zatrudnia on też najwięcej osób – 17. Szczegółowe dane dotyczące pozostałych podmiotów i organizacji świadczących usługi w zakresie pomocy społecznej w Powiecie Warszawskim Zachodnim przedstawia Tabela 10.

Tabela 10. Pozostałe podmioty i organizacje świadczące usługi w zakresie pomocy społecznej w Powiecie Warszawskim Zachodnim

Nazwa podmiotu	Liczba miejsc	Liczba osób korzystających	Średni okres pobytu	Liczba personelu	Podmiot prowadzący	Sposób kierowania do podmiotu	Źródło i wysokość finansowania	Koszty utrzymania
Warsztat Terapii Zajęciowej Krajowego Stowarzyszenia „Przyłącz się do nas”	50	50	18 os. – poniżej 5 lat, 11 osób – 5-8 lat, 21 osób – powyżej 8 lat	17	Krajowe Stowarzyszenie „Przyłącz się do nas”	Wniosek oraz orzeczenie o stopniu niepełnosprawności ze wskazaniem do terapii zajęciowej	90 % PFRON – 33 696,00 zł; 10 % PWZ – 3 744,00 zł; roczny koszt utrzymania 1 uczestnika – 37 44,00 zł	1 872 000,00 zł
Warsztaty Terapii Zajęciowej w Sadowej	40	40	13 os. – poniżej 5 lat, 7 osób – 5-8 lat, 20 osób – powyżej 8 lat	12	Społeczna Pomoc – Stowarzyszenie DOM	jw.	Jw.	1 497 600,00 zł
Świetlica środowiskowa „LIPA” z Oddziałami Integracyjnymi (placówka wsparcia dziennego wspierana przez Powiat Warszawski Zachodni w ramach otwartego konkursu ofert zgodnie z ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie)	45	45	12 m-cy	3	Stowarzyszenie „RAZEM” w Kampinosie	Wniosek rodzica	80 000,00 zł – budżet PWZ, 2 100,00 zł – wkład własny Stowarzyszenia	82 100,00 zł
Placówka wsparcia dziennego w Izabelinie (placówka wsparcia dziennego wspierana przez Powiat Warszawski Zachodni w ramach otwartego konkursu ofert zgodnie z ustawą o działalności	27	27 (oprócz tego w akcji letniej – 144 dzieci)	12 m-cy	7	Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta Koło Warszawskie	Wniosek rodzica	60 000,00 zł – budżet PWZ, 300 000,00 zł – środki finansowe z innych źródeł publicznych – budżet Gminy Izabelin	360 000,00 zł

Nazwa podmiotu	Liczba miejsc	Liczba osób korzystających	Średni okres pobytu	Liczba personelu	Podmiot prowadzący	Sposób kierowania do podmiotu	Źródło i wysokość finansowania	Koszty utrzymania
pożytku publicznego i o wolontariacie)								
Ośrodek Rehabilitacyjno – Terapeutyczny w Blizne (placówka wsparcia dziennego wspierana przez Powiat Warszawski Zachodni w ramach otwartego konkursu ofert zgodnie z ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie)	36	36 (27 osób z niepełnosprawnością i rodzeństwo)	12 m-cy	9	Katolickie Stowarzyszenie Niepełnosprawnych Archidiecezji Warszawskiej	Wniosek rodzica	160 000,00 zł – budżet PWZ, 424 894,00 zł – środki finansowe z innych źródeł publicznych tj. Urząd Gminy Stare Babice, PFRON	584 894,00 zł
Świetlica Integracyjno – Terapeutyczna „Dajemy Nadzieję” w Błoniu (placówka wsparcia dziennego wspierana przez Powiat Warszawski Zachodni w ramach otwartego konkursu ofert zgodnie z ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie)	35	35	12 m-cy	6	Stowarzyszenie na Rzecz Niepełnosprawnych „DOBRA WOLA – BŁONIE”	Wniosek rodzica	100 000,00 zł – budżet PWZ, 12 600,00 zł – środki własne, 3 600,00 zł – wkład osobowy	116 200,00 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych własnych Powiatu

Zarówno liczba osób, jak i liczba rodzin otrzymujących świadczenia przyznawane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Powiecie Warszawskim Zachodnim rosła w latach 2022-2024. Wszystkie przyznane świadczenia miały charakter pieniężnych i w większości były przyznawane w ramach zadań zleconych. Największą liczbę świadczeń przyznano w 2024 roku (52). Szczegółowe dane dotyczące liczby osób i rodzin korzystających ze świadczeń pieniężnych, niepieniężnych oraz pozostałych usług przyznawanych przez PCPR w Powiecie Warszawskim Zachodnim w latach 2022-2024 przedstawia poniższa **Tabela 11**.

Tabela 11. Liczba osób i rodzin korzystających ze świadczeń pieniężnych, niepieniężnych oraz pozostałych usług przyznawanych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Powiecie Warszawskim Zachodnim w latach 2022-2024

Rodzaj świadczeń	Liczba osób			Liczba rodzin		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Świadczenia ogółem	13	42	52	8	42	52
w tym:						
Świadczenia pieniężne	13	42	52	8	42	52
Świadczenia niepieniężne	0	0	0	0	0	0
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych	11	42	50	6	42	50
Świadczenia przyznane w ramach zadań własnych	2	0	2	2	0	2
Pomoc udzielana w ramach pracy socjalnej	X	X	X	8	42	52

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportu MRiPS-03

Łączna kwota świadczeń z pomocy społecznej przekazanych w ramach zadań własnych wszystkich gmin Powiatu Warszawskiego Zachodniego w 2024 roku wyniosła 5 453 462 zł. Największą część kwoty stanowiły zasiłki stałe (2 797 947 zł), którymi objęto 320 osób oraz usługi opiekuńcze (969 014 zł), z których skorzystało 103 osoby. Biorąc pod uwagę lata 2022-2024 zarówno liczba osób, jak i liczba rodzin korzystających ze świadczeń uległa zmniejszeniu. W przypadku liczby osób odnotowano spadek o 16,71%, natomiast w przypadku kwoty świadczeń odnotowano wzrost o 19,82%. Informacje dotyczące liczby osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej w ramach zadań własnych gmin Powiatu Warszawskiego Zachodniego w latach 2022-2024 przedstawia poniższa **Tabela 12**.

Tabela 12. Liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej w ramach zadań własnych gmin Powiatu Warszawskiego Zachodniego w latach 2022-2024 wraz z kwotą świadczeń

Rodzaj świadczeń	Liczba osób			Liczba rodzin			Kwota świadczeń		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024	2022	2024	2024
Ogółem	1 179	1 059	982	1 010	908	834	4 551 313	4 558 565	5 453 462
W tym:									
Zasiłki stałe	341	317	320	340	314	318	2 188 567	2 096 469	2 797 947
Zasiłki okresowe	70	70	65	70	70	65	76 989	86 537	88 886
Schronienie	37	36	44	37	36	44	298 775	425 178	586 754
Posiłek	290	284	275	165	176	190	278 332	261 647	206 051
Ubranie	1	0	0	1	0	0	400	0	0
Usługi opiekuńcze	110	97	103	110	97	102	878 315	874 340	969 014
Poradnictwo specjalistyczne (prawne, psychologiczne, rodzinne)	X	X	X	209	201	30	X	X	X
Interwencja kryzysowa	X	X	X	7	12	16	X	X	X
Praca socjalna	X	X	X	810	874	935	X	X	X

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportu MRIPS-03

3.2.2. USŁUGI ŚWIADCZONE W ŚRODOWISKU

W Powiecie Warszawskim Zachodnim wszystkie kluczowe grupy społeczne wymagające wsparcia – osoby starsze, osoby z niepełnosprawnościami, rodziny z dziećmi oraz osoby doświadczające kryzysu zdrowia psychicznego – mogą korzystać z pomocy w formie pracy socjalnej. Jest to podstawowa i powszechnie dostępna forma wsparcia, której celem jest poprawa funkcjonowania osób i rodzin w ich codziennym życiu, a także przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu.

W szczególności rodziny z dziećmi objęte są dodatkowymi działaniami realizowanymi w środowisku, z uwzględnieniem potrzeb dzieci przebywających w pieczy zastępczej oraz wsparcia dla rodzin zastępczych. Działania te obejmują zarówno pomoc psychologiczną i pedagogiczną, jak i wsparcie w zakresie wychowania, opieki oraz rozwoju kompetencji opiekuńczo-wychowawczych.

Świadczenie tych usług odbywa się w odpowiedzi na konkretne, zgłaszane potrzeby mieszkańców, a ich realizacją zajmuje się Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Powiecie Warszawskim Zachodnim. Za prowadzenie pracy socjalnej odpowiada zespół trzech pracowników socjalnych, którzy realizują zadania zarówno o charakterze interwencyjnym, jak i długofalowym. Szczegółowe dane znajdują się w **Tabela 13**.

Tabela 13. Usługi środowiskowe świadczone na terenie jednostki

Grupa objęta wsparciem	Formy wsparcia świadczone w środowisku	Wymiar świadczonych usług	Podmiot odpowiedzialny za realizację usługi	Liczba personelu
Osoby starsze	praca socjalna	w zależności od zgłaszanych potrzeb, wniosków, sygnałów ze środowiska, podejmowanie działań z urzędu, zgodnie z właściwymi przepisami prawa	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Powiecie Warszawskim Zachodnim	pracownicy socjalni – 3 os.
Osoby z niepełnosprawnościami	praca socjalna	w zależności od zgłaszanych potrzeb, wniosków, sygnałów ze środowiska, podejmowanie działań z urzędu, zgodnie z właściwymi przepisami prawa	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Powiecie Warszawskim Zachodnim	pracownicy socjalni – 3 os.
Rodziny z dziećmi	praca socjalna, wsparcie dzieci przebywających w pieczy zastępczej i rodzin zastępczych	w zależności od zgłaszanych potrzeb, wniosków, sygnałów ze środowiska, podejmowanie działań z urzędu, zgodnie z właściwymi przepisami prawa	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Powiecie Warszawskim Zachodnim	pracownicy socjalni – 3 os. koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej – 6 os.
Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	praca socjalna	w zależności od zgłaszanych potrzeb, wniosków, sygnałów ze środowiska, podejmowanie działań z urzędu, zgodnie z właściwymi przepisami prawa	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Powiecie Warszawskim Zachodnim	pracownicy socjalni – 3 os.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych własnych powiatu

3.3.1. POTRZEBY MIESZKAŃCÓW ORAZ WYBRANYCH GRUP DOCELOWYCH W PODZIALE NA OBSZARY WSPARCIA

Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej przy współpracy z IBC Advisory SA oraz Centrum badań Marketingowych Indicator w okresie wrzesień 2024 – styczeń 2025 realizowało badanie ankietowe potrzeb mieszkańców Powiatu Warszawskiego Zachodniego. Badanie łączyło wiele technik zbierania danych – ankiety online, wywiady telefoniczne oraz wywiady bezpośrednie. Próba badawcza wyniosła 990 osób. Poniżej przedstawiono kluczowe wnioski z badania.

OSOBY STARSZE

Na terenie Powiatu Warszawskiego Zachodniego liczba osób starszych wynosiła 27 296, co stanowiło 20,19% całej populacji. Pomoc społeczna została udzielona 198 rodzinom osób starszych, z czego 10 rodzin wspierało Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie (PCPR). Spośród tych rodzin 158 (w tym 10 przez PCPR) to gospodarstwa jednoosobowe. Łącznie wsparcie objęło 263 członków tych rodzin, co stanowiło 0,19% mieszkańców powiatu.

W gminach Powiatu usługi opiekuńcze świadczone dla 97 osób, na łączną kwotę 874 340 zł.

W badaniu opinii mieszkańców Powiatu najwięcej osób uważa, że gminy dobrze wspierają osoby starsze – tak myśli 41% korzystających z usług społecznych oraz 34% osób z nich niekorzystających. Jednocześnie znacząca część respondentów uważa, że oferta usług dla seniorów jest niewystarczająca (35% korzystających i 32% niekorzystających z usług). Ponadto, wielu ankietowanych podkreśla, że dostęp do usług społecznych dla osób starszych na terenie gmin Powiatu jest trudny – tak uważa 41% korzystających oraz 39% niekorzystających z tych usług.

Z analizy danych wynika, że w ciągu ostatnich trzech lat osoby starsze najczęściej korzystały z następujących form wsparcia w gminach powiatu:

- dodatkowych usług, takich jak dożywianie czy transport,
- usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania przez gminę,
- wsparcia dla rodzin i opiekunów w formie opieki wytchnieniowej,
- dziennych ośrodków wsparcia i domów pomocy.

Według mieszkańców Powiatu, najbardziej potrzebne usługi społeczne dla osób starszych to:

- opieka w miejscu zamieszkania organizowana przez gminę,
- wsparcie dla rodzin i opiekunów w celu ich odciążenia (opieka wytchnieniowa),
- dodatkowe usługi, takie jak dożywianie oraz transport i dowóz.

OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

W Powiecie Warszawskim Zachodnim według danych z NSP mieszkało 13 452 osób z niepełnosprawnościami. W 2023 roku z powodu niepełnosprawności członka rodziny wsparcie z pomocy społecznej otrzymało 319 rodzin zamieszkujących gminy powiatu, obejmując łącznie 475 osób. W tym samym roku przyznano również 14 osobom zasiłki okresowe na kwotę 9 117 zł.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie (PCPR) w 2023 roku udzieliło różnych form wsparcia finansowego i usług, między innymi:

- 28 osobom przyznano środki na likwidację barier architektonicznych, technicznych i komunikacyjnych na łączną kwotę 200 000 zł,
- 239 osób skorzystało z turnusów rehabilitacyjnych, na które przeznaczono 335 025 zł,

- 127 osób otrzymało sprzęt rehabilitacyjny, środki pomocnicze oraz przedmioty ortopedyczne o wartości 335 847 zł,
- w ramach programu „Aktywny samorząd” udzielono 106 świadczeń o łącznej wartości 733 887 zł,
- zorganizowano 2 imprezy integracyjne dla 290 osób niepełnosprawnych, na które przeznaczono 10 000 zł.

Gminy Powiatu oferują także usługi społeczne skierowane do osób z niepełnosprawnościami, takie jak opieka wytchnieniowa oraz asystentura osobista.

W badaniu opinii mieszkańców przeważa przekonanie, że gminy Powiatu Warszawskiego Zachodniego dobrze wspierają osoby z niepełnosprawnościami – tak uważa 36% beneficjentów usług oraz 32% osób niekorzystających z tych usług. Jednocześnie znaczna grupa respondentów uważa, że dostępna oferta usług jest niewystarczająca (34% beneficjentów i 33% osób niekorzystających), a także, że uzyskanie tych usług na terenie Powiatu jest trudne (36% korzystających oraz 37% niekorzystających).

Z analizy wynika, że w ciągu ostatnich 3 lat osoby z niepełnosprawnościami najczęściej korzystały z:

- dodatkowych usług, takich jak dożywianie lub transport,
- działań rehabilitacyjnych,
- wsparcia asystenta osobistego.

Zdaniem mieszkańców Powiatu najbardziej potrzebne są następujące usługi społeczne dla osób z niepełnosprawnościami:

- pomoc asystenta osobistego,
- wsparcie dla rodzin i opiekunów w formie opieki wytchnieniowej,
- usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania organizowane przez gminę.

OSOBY W KRYZYSIE ZDROWIA PSYCHICZNEGO

Analiza danych OPS z Powiatu Warszawskiego Zachodniego pokazuje, że w 2023 roku 426 rodzin otrzymywało świadczenia z powodu długotrwałej lub poważnej choroby. Pomoc z powodu alkoholizmu korzystało 84 rodzin, zamieszkujących 103 osoby, natomiast narkomania była przyczyną wsparcia w 11 rodzinach, gdzie żyło 23 osoby. Na przeciwdziałanie alkoholizmowi gminy przeznaczyły ponad 5,3 mln zł, a na walkę z narkomanią około 248 tys. zł. W tym samym roku przyznano 27 zasiłków okresowych z tytułu długotrwałej choroby na łączną kwotę blisko 34 tys. zł. Specjalistyczne usługi opiekuńcze w domu dla osób z zaburzeniami psychicznymi świadczone dla 6 osób, na co przeznaczono 19 080 zł.

Wśród mieszkańców dominuje opinia, że gminy Powiatu Warszawskiego Zachodniego słabo wspierają osoby w kryzysie zdrowia psychicznego – tak uważa 32% korzystających z usług społecznych oraz 29% osób ich niekorzystających. Ponadto, 37% beneficjentów i 39% osób spoza tej grupy ocenia oferowane usługi jako niewystarczające. Uzyskanie dostępu do pomocy społecznej dla osób z kryzysem zdrowia psychicznego jest postrzegane jako trudne przez 44% korzystających z pomocy i 45% pozostałych mieszkańców.

Badania pokazują, że w ostatnich trzech latach osoby w kryzysie zdrowia psychicznego najczęściej korzystały z takich usług jak dzienne ośrodki wsparcia, całodobowe placówki stacjonarne oraz wsparcie wolontariuszy.

Według mieszkańców Powiatu najważniejsze są usługi takie jak:

- dzienne ośrodki wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- wsparcie dla rodzin i opiekunów (opieka wytchnieniowa),
- całodobowe, stacjonarne ośrodki wsparcia.

RODZINY Z DZIEĆMI

W 2023 roku w gminach Powiatu Warszawskiego Zachodniego realizowano szereg działań w ramach wsparcia społecznego. W ramach rządowego programu wieloletniego „Posiłek w szkole i w domu” pomoc finansową uzyskało łącznie 177 dzieci, co wiązało się z wydatkiem rzędu 161 143 zł. Z kolei świadczenie w formie posiłku przyznano 284 osobom, reprezentującym 176 rodzin, które łącznie liczyły 534 członków – na ten cel przeznaczono 261 647 zł. W zakresie wsparcia rodzin i pieczy zastępczej, 73 rodziny objęto pomocą 7 asystentów rodziny. Z kolei koszt umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej w 2023 roku wyniósł 2 899 671 zł. Na inne formy pomocy społecznej, w tym świadczenia rodzinne, środki z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego, wydatkowano łącznie 33 581 472 zł. Warto zauważyć, że w 2023 roku gminy Powiatu poniosły niewielki koszt w wysokości 3 737 zł związany ze świadczeniem wychowawczym – wynika to z faktu, że od 2022 roku jego realizacją zajmuje się Zakład Ubezpieczeń Społecznych, a nie gminy czy powiaty.

Zidentyfikowano potrzebę utworzenia kolejnej placówki instytucjonalnej pieczy zastępczej, co jednak pozostaje w niezgodzie z aktualnymi kierunkami polityki w tym obszarze.

W 2023 roku poradnictwa specjalistycznego (prawnego, psychologicznego, rodzinnego) udzielono 201 rodzinom. Na tworzenie i funkcjonowanie żłobków wydano 291 250 zł. Na działalność 3 placówek opiekuńczo-wychowawczych z 36 miejscami przeznaczono 7 446 844 zł. Na terenie Powiatu funkcjonują placówki wsparcia dla rodzin z dziećmi i są to: 3 placówki opiekuńczo-wychowawcze, 2 mieszkania treningowe, 6 placówek wsparcia dziennego (w tym 4 świetlice środowiskowe, świetlica opiekuńczo-wychowawcza, ognisko dziecięco-młodzieżowe).

Wśród mieszkańców przeważa zdanie, że gminy Powiatu Warszawskiego Zachodniego dobrze wspierają rodziny z dziećmi (49% beneficjenci usług społecznych, 44% niekorzystający z nich).

Wśród uczestników procesu badawczego przeważa opinia o tym, że usługi oferowane rodzinom z dziećmi przez gminy Powiatu Warszawskiego Zachodniego są wystarczające (37% beneficjenci usług społecznych, 32% niekorzystający z nich).

Opinia o stopniu trudności w uzyskaniu usług społecznych dla rodzin z dziećmi na terenie gmin Powiatu Warszawskiego Zachodniego jest podzielona. Beneficjenci usług społecznych częściej przyznają, że uzyskanie ww. usług jest trudne (32% ankietowanych) niż jest łatwe (30% badanych). Natomiast mieszkańcy niekorzystający ze wsparcia usług społecznych mają odwrotne zdanie (28% ankietowanych uznało, że jest łatwe, 27% badanych, że jest trudne).

Z analizy materiału badawczego wynika, że najczęściej rodziny z dziećmi z terenu gmin Powiatu Warszawskiego Zachodniego w ciągu ostatnich 3 lat korzystały z następujących usług:

- pomocy psychologicznej, poradnictwa prawnego (dostępu do informacji o prawach i obowiązkach),
- poradnictwa, warsztatów, terapii,
- placówek wsparcia dziennego dla dzieci.

W opinii mieszkańców gmin Powiatu Warszawskiego Zachodniego najbardziej potrzebne usługi społeczne dla rodzin z dziećmi to:

- pomoc psychologiczna, poradnictwo prawne (dostęp do informacji o prawach i obowiązkach),
- placówki wsparcia dziennego dla dzieci,
- poradnictwo, warsztaty, terapie.

3.3.2. POTRZEBY PODMIOTÓW I ORGANIZACJI

W ramach przeprowadzonego badania pozyskiwano również opinie dotyczące potrzeb podmiotów i organizacji.

Większość ankietowanych instytucji w Powiecie Warszawskim Zachodnim (86%) zna pojęcie deinstytucjonalizacji, czyli rozwoju usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym. Ponadto 78% uważa, że jest to słuszny kierunek w polityce społecznej kraju.

Zdaniem pracowników tych instytucji, najważniejsze jest rozbudowanie usług dla osób niepełnosprawnych, seniorów oraz osób z problemami zdrowia psychicznego (dotyczy to instytucji pracujących z tymi grupami).

Najczęstsze bariery w rozwoju usług to niedobór funduszy, brak odpowiedniej kadry oraz niewystarczające zaplecze techniczne (dotyczy tylko instytucji obsługujących poszczególne grupy).

Gotowość instytucji do rozwoju usług jest umiarkowana:

- w kwestii kadry – 50% jest chętnych, 28% nie,
- jeśli chodzi o finanse – 21% jest gotowych, 36% nie,
- w zakresie infrastruktury – tylko 29% jest przygotowanych, a 72% nie.

Większość (71%) instytucji zna i pozytywnie ocenia pomysł utworzenia Centrów Usług Społecznych (CUS), choć 64% przyznaje, że takich centrów jeszcze nie ma w ich okolicy.

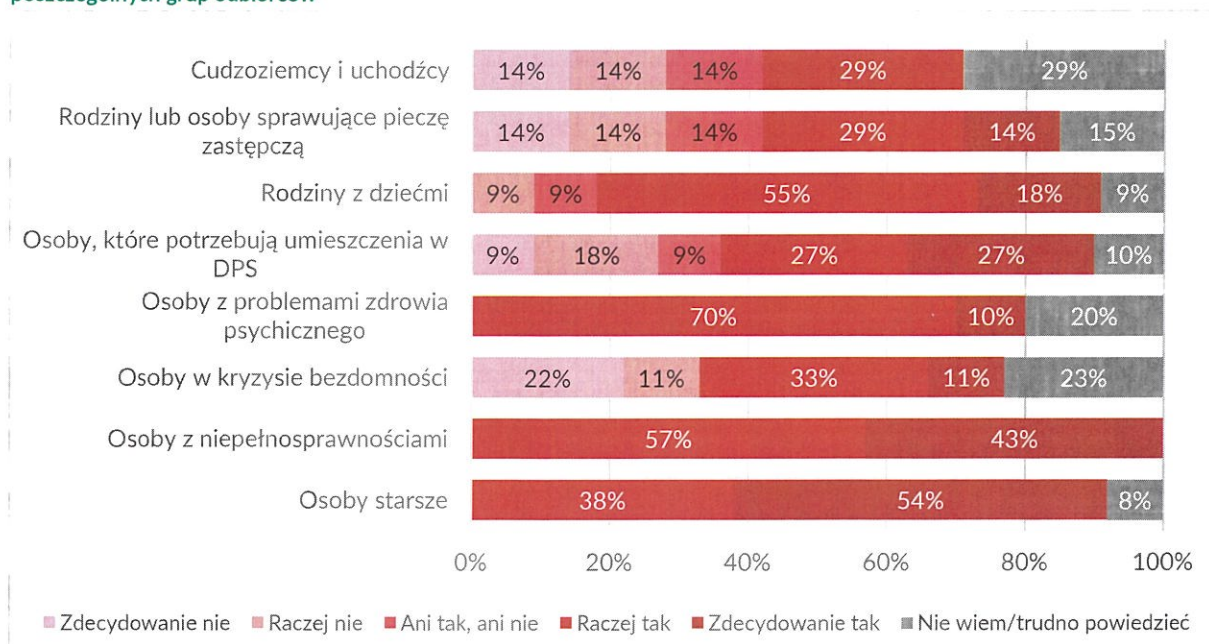
Dodatkowo 64% instytucji potwierdza obecność organizacji pozarządowych w regionie i dobrze ocenia współpracę z nimi.

3.4. ANALIZA POTRZEB

3.4.1. POTRZEBY W ZAKRESIE ŚWIADCZONYCH USŁUG ORAZ USŁUGI DEFICYTOWE

W ramach badania realizowanego przez Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej diagnozowano również potrzeby w zakresie świadczonych usług. Zdaniem pracowników badanych instytucji przede wszystkim pożądanym jest w nich rozwój usług społecznych dla następujących grup odbiorców: osoby z niepełnosprawnościami, osoby starsze oraz osoby w kryzysie zdrowia psychicznego, co przedstawia poniższy **Wykres 3**.

Wykres 3 Ocena przedstawicieli badanych instytucji w powiecie co do pożądanego kierunku rozwoju usług społecznych dla poszczególnych grup odbiorców

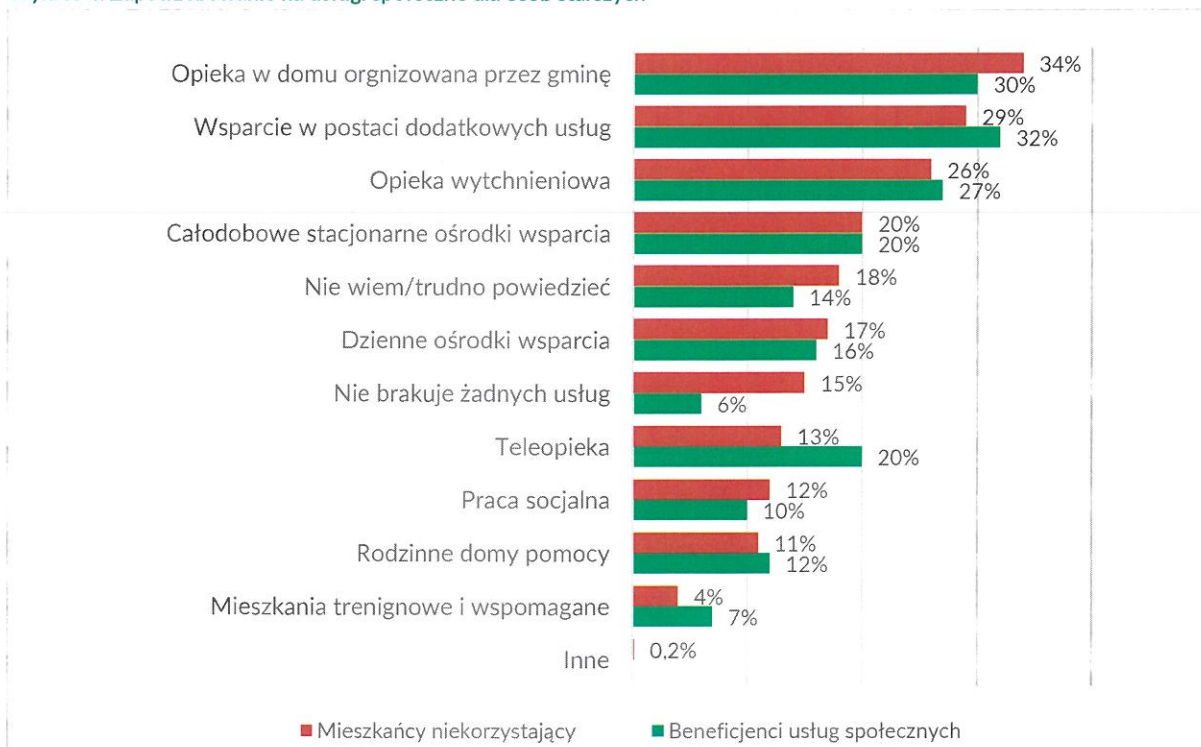
Źródło: Diagnoza lokalnych zasobów i potrzeb w zakresie usług społecznych dla Powiatu Warszawskiego Zachodniego, Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej, IBC Advisory SA, Centrum Badań Marketingowych Indicator Sp. z o.o., 2025

Według beneficjentów usług społecznych, największe zapotrzebowanie dotyczy wsparcia w formie usług dodatkowych oraz opieki domowej organizowanej przez gminę – tak wskazało odpowiednio 32% oraz 30% respondentów. Równie dużym zainteresowaniem cieszy się opieka wytchnieniowa, którą wybrało 27% korzystających z usług społecznych.

Z kolei mieszkańcy niekorzystający z usług społecznych uważają, że największe potrzeby dotyczą opieki domowej organizowanej przez gminę (34%), wsparcia w postaci usług dodatkowych (29%) oraz opieki wytchnieniowej (26%).

Zapotrzebowanie na usługi społeczne dla osób starszych przedstawia **Wykres 4**.

Wykres 4. Zapotrzebowanie na usługi społeczne dla osób starszych

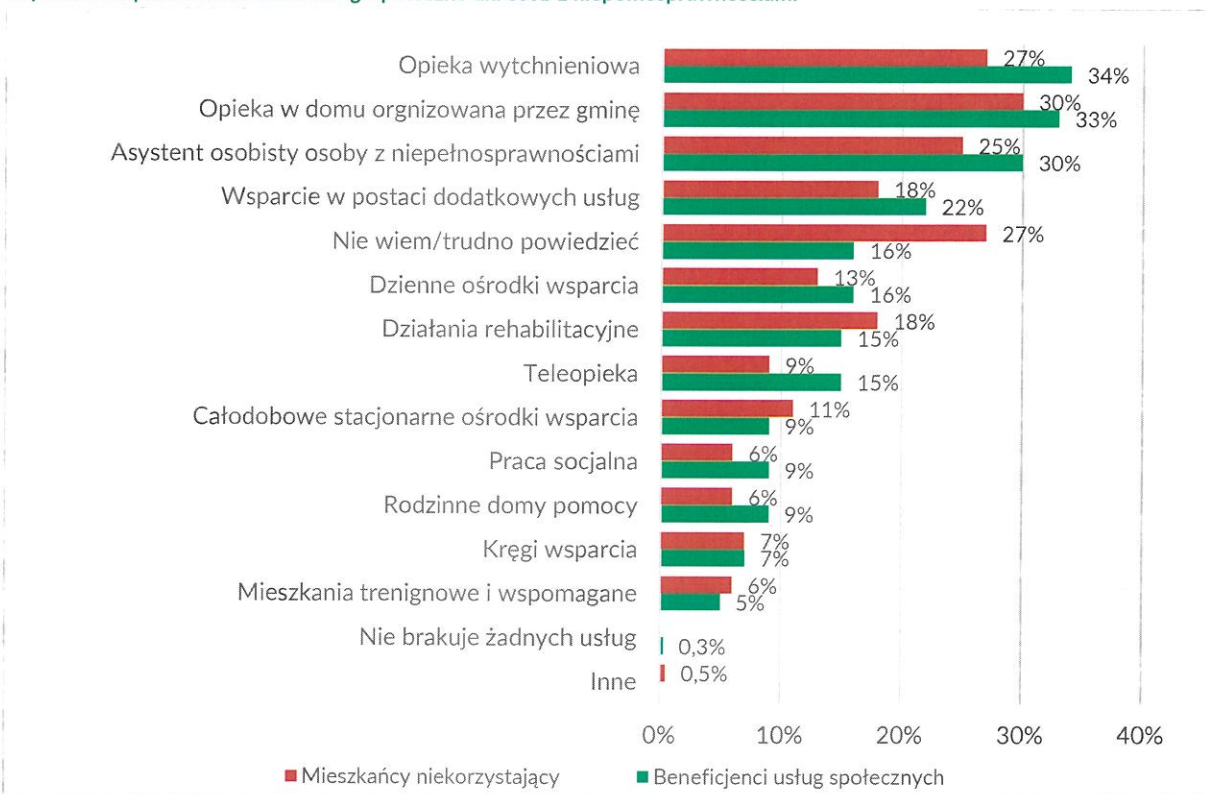
W zakresie potrzeb usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami, ankietowani będący jednocześnie beneficjentami najczęściej wskazywali opiekę wytchnieniową (34%), opiekę domową organizowaną przez gminę (33%) oraz asystenta osoby z niepełnosprawnością (30%).

Natomiast osoby niekorzystające z usług społecznych uważały, że największe potrzeby to opieka domowa organizowana przez gminę (30%), opieka wytchnieniowa (27%) oraz asystent osoby z niepełnosprawnością (25%).

Zauważyć można, że trzy najczęściej wymieniane potrzeby są takie same w obu grupach, choć różnią się nieco kolejnością wskazań.

Zapotrzebowanie na usługi społeczne dla osób z niepełnosprawnościami przedstawia **Wykres 5**.

Wykres 5. Zapotrzebowanie na usługi społeczne dla osób z niepełnosprawnościami

Źródło: Diagnoza lokalnych zasobów i potrzeb w zakresie usług społecznych dla Powiatu Warszawskiego Zachodniego, Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej, IBC Advisory SA, Centrum Badań Marketingowych Indicator Sp. z o.o., 2025

Według ankietowanych, zarówno korzystających, jak i niekorzystających z usług, osoby w kryzysie zdrowia psychicznego najbardziej potrzebują dziennych ośrodków wsparcia – tę odpowiedź wskazało po 34% respondentów z obu grup.

Beneficjenci usług społecznych często wymieniali również opiekę wytchnieniową oraz specjalistyczną opiekę domową organizowaną przez gminę (odpowiednio 34% i 33%).

Z kolei osoby niekorzystające z usług wskazywały na potrzebę opieki wytchnieniowej (30%), całodobowej, stacjonarnej opieki w ośrodkach wsparcia, w tym w domach pomocy społecznej, oraz specjalistycznej opieki domowej organizowanej przez gminę (po 29% odpowiedzi).

Wykaz pozostałych godzin respondentów przedstawia poniższy **Wykres 6**.

Wykres 6. Zapotrzebowanie na usługi społeczne dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego

Źródło: Diagnoza lokalnych zasobów i potrzeb w zakresie usług społecznych dla Powiatu Warszawskiego Zachodniego, Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej, IBC Advisory SA, Centrum Badań Marketingowych Indicator Sp. z o.o., 2025

Beneficjenci usług społecznych wskazali, że największe zapotrzebowanie wśród rodzin z dziećmi dotyczy przede wszystkim pomocy psychologicznej i poradnictwa prawnego (32%), a także różnego rodzaju poradnictwa, warsztatów i terapii (31%) oraz placówek wsparcia dziennego dla dzieci (27%).

Podobnie osoby niekorzystające z usług społecznych dostrzegają potrzebę wsparcia dla dzieci i rodzin, wymieniając przede wszystkim pomoc i poradnictwo prawne (30%) oraz poradnictwo, warsztaty i terapie (31%).

Zapotrzebowanie na usługi społeczne dla rodzin z dziećmi w perspektywie beneficjentów usług społecznych oraz osób niekorzystających przedstawia poniższy **Wykres 7**.

Wykres 7. Zapotrzebowanie na usługi społeczne dla rodzin z dziećmi

Źródło: Diagnoza lokalnych zasobów i potrzeb w zakresie usług społecznych dla Powiatu Warszawskiego Zachodniego, Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej, IBC Advisory SA, Centrum Badań Marketingowych Indicator Sp. z o.o., 2025

3.4.2. POTRZEBY KADROWE I PROFESJI SPOŁECZNYCH

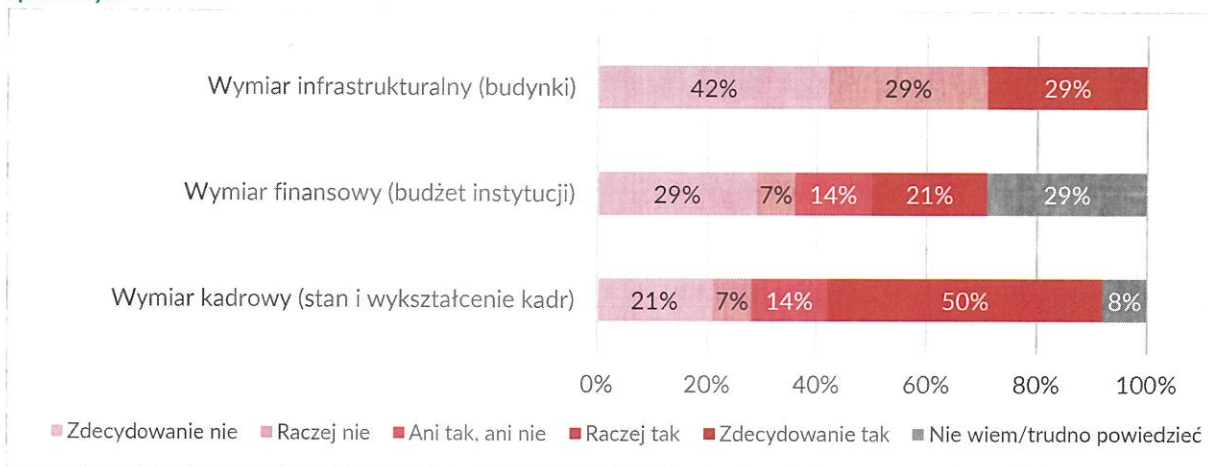
Struktura organizacyjna Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie dla Powiatu Warszawskiego Zachodniego przedstawia się następująco:

1. Dyrektor PCPR,
2. Zastępca Dyrektora PCPR,
3. Główny księgowy,
4. Zespół administracyjno-kadrowy,
5. Zespół rodzinnej pieczy zastępczej,
6. Zespół ds. pomocy środowiskowej i świadczeń,
7. Zespół ds. obsługi programów PFRON,
8. Zespół ds. finansowo-księgowych,
9. Specjalistyczne poradnictwo-rodzinne (terapeuta rodzinny, psycholog, prawnik).

Biorąc pod uwagę poszczególne gminy, zgodnie z przeprowadzonym badaniem (**Wykres 8**) instytucje zgłaszają umiarkowaną gotowość do rozwoju usług społecznych biorąc pod uwagę następujące wymiary:

- wymiar kadrowy (stan i wykształcenie kadr) – 50% gotowe do 28% niegotowe
- wymiar finansowy (budżet instytucji) – 21% gotowe do 36% niegotowe
- wymiar infrastrukturalny (budynki) – 29% gotowe do 72% niegotowe.

Wykres 8. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w powiecie co do gotowości tych podmiotów do rozwoju usług społecznych

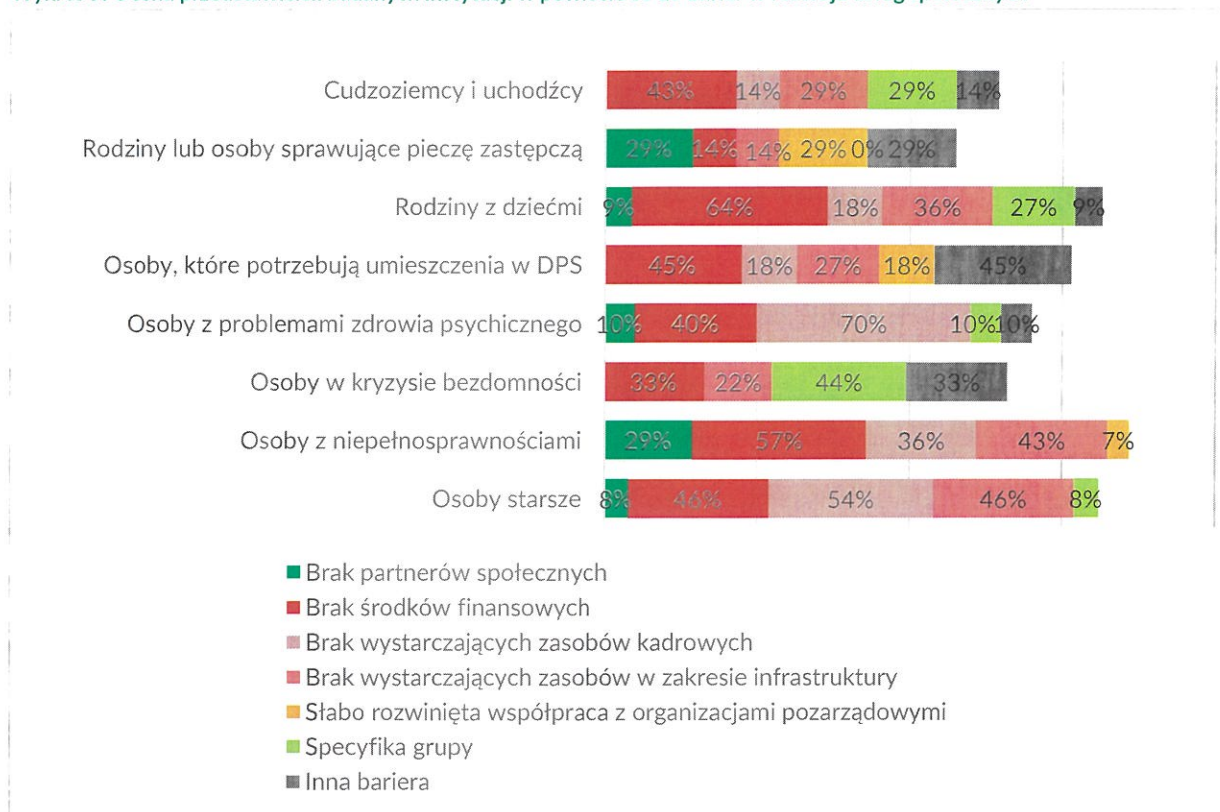

Źródło: Diagnoza lokalnych zasobów i potrzeb w zakresie usług społecznych dla Powiatu Warszawskiego Zachodniego, Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej, IBC Advisory SA, Centrum Badań Marketingowych Indicator Sp. z o.o., 2025

3.4.3. PRZYCZYNY BRAKU REALIZACJI USŁUG SPOŁECZNYCH

Zgodnie z przeprowadzonym przez Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej badaniem głównymi barierami w rozwoju usług społecznych zgłaszanymi przez przedstawicieli badanych instytucji w stosunku do poszczególnych grup odbiorców w Powiecie Warszawskim Zachodnim to: brak środków finansowych, brak wystarczających zasobów kadrowych oraz brak wystarczających zasobów w zakresie infrastruktury. Szczegółowe rozkład wyników badania przedstawia poniższy **Wykres 9**.

Wykres 9. Ocena przedstawicieli badanych instytucji w powiecie co do barier w rozwoju usług społecznych

Źródło: Diagnoza lokalnych zasobów i potrzeb w zakresie usług społecznych dla Powiatu Warszawskiego Zachodniego, Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej, IBC Advisory SA, Centrum Badań Marketingowych Indicator Sp. z o.o., 2025

4. PLAN ROZWOJU USŁUG SPOŁECZNYCH

Zidentyfikowane potrzeby mieszkańców Powiatu Warszawskiego Zachodniego oraz wyzwania, z jakimi mierzą się lokalne instytucje i służby społeczne, stanowiły podstawę do opracowania Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych na lata 2025–2030. Głównym celem Planu jest:

Rozwój zintegrowanego, dostępnego i skutecznego systemu usług społecznych na terenie Powiatu Warszawskiego Zachodniego, dostosowanego do lokalnych potrzeb, sprzyjającego poprawie jakości życia mieszkańców oraz ich aktywnemu uczestnictwu w życiu społecznym.

Osiągnięcie celu głównego będzie możliwe poprzez realizację celów szczegółowych, które zostały przygotowane z myślą o poszczególnych grupach korzystających ze wsparcia. Poniższy schemat przedstawia ich podsumowanie.

Osoby starsze

- Zapewnienie osobom starszym na terenie Powiatu Warszawskiego Zachodniego wsparcia w środowisku lokalnym poprzez rozwój szerokiej, zróżnicowanej i aktywizującej oferty usług społecznych.

Osoby z niepełnosprawnościami

- Umożliwienie osobom z niepełnosprawnościami na terenie Powiatu Warszawskiego Zachodniego korzystania z kompleksowego systemu wsparcia, który wspiera ich aktywność oraz samodzielność w codziennym życiu.

Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego

- Zapewnienie osobom w kryzysie zdrowia psychicznego na terenie Powiatu Warszawskiego Zachodniego kompleksowego systemu wsparcia terapeutycznego, rehabilitacyjnego i integracyjnego, umożliwiającego powrót do aktywnego życia społecznego i zawodowego oraz poprawę jakości życia.

Rodziny z dziećmi

- Tworzenie kompleksowego systemu wsparcia dla rodzin i dzieci w Powiecie Warszawskim Zachodnim, który zapewni dostęp do usług edukacyjnych, wychowawczych oraz integracyjnych, będzie wspierał rozwój dzieci, wzmacniał umiejętności rodziców i pomagał pokonywać życiowe trudności.

W kolejnych częściach przedstawiono zestaw działań przypisanych do poszczególnych celów szczegółowych, usystematyzowanych według obszarów wsparcia.

4.1. OSOBY STARSZE

Cel szczegółowy	Działanie
1. Zapewnienie osobom starszym na terenie Powiatu Warszawskiego Zachodniego wsparcia w środowisku lokalnym poprzez rozwój szerokiej, zróżnicowanej i aktywizującej oferty usług społecznych.	1.1. Rozwój i zwiększenie liczby placówek wsparcia dla osób starszych, zapewniających dostęp do usług opiekuńczych, rehabilitacyjnych i integracyjnych, które wspierają ich samodzielność oraz aktywność społeczną na terenie Powiatu Warszawskiego Zachodniego.
	1.2. Zwiększenie dostępności do specjalistów z zakresu zdrowia psychicznego.
	1.3. Organizacja warsztatów wspierających aktywność i integrację osób starszych.
	1.4. Rozwój wolontariatu międzypokoleniowego wspierającego przeciwdziałanie samotności osób starszych.

4.2. OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

Cel szczegółowy	Działanie
2. Umożliwienie osobom z niepełnosprawnościami na terenie Powiatu Warszawskiego Zachodniego korzystania z kompleksowego systemu wsparcia, który wspiera ich aktywność oraz samodzielność w codziennym życiu.	2.1. Rozwój usług asystenta osoby z niepełnosprawnościami.
	2.2. Organizacja szkoleń dla dzieci, rodziców oraz nauczycieli z zakresu świadomości i zrozumienia osób z niepełnosprawnościami.
	2.3. Dostosowanie usług transportowych dla potrzeb osób z niepełnosprawnościami.
	2.4. Zatrudnienie animatora na gminnych placach zabaw – przede wszystkim celem aktywizacji i integracji młodych osób z niepełnosprawnościami.

4.3. OSOBY W KRYZYSIE ZDROWIA PSYCHICZNEGO

Cel szczegółowy	Działanie
3. Zapewnienie osobom w kryzysie zdrowia psychicznego na terenie Powiatu Warszawskiego Zachodniego kompleksowego systemu wsparcia terapeutycznego, rehabilitacyjnego i integracyjnego, umożliwiającego powrót do aktywnego życia społecznego i zawodowego oraz poprawę jakości życia.	3.1. Utworzenie i rozwój mieszkań treningowych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, zapewniających wsparcie opiekuna oraz umożliwiających naukę samodzielnego życia w bezpiecznym środowisku.
	3.2. Rozszerzenie działalności punktów pomocy prawnej i psychologicznej, zwiększając dostępność oraz zakres oferowanych usług terapeutycznych i doradczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
	3.3. Organizacja szkoleń dla dzieci, rodziców oraz nauczycieli mających na celu podniesienie świadomości na temat zdrowia psychicznego, przełamywanie stereotypów oraz naukę właściwego zachowania i wsparcia osób z chorobami psychicznymi.
	3.4. Wprowadzenie programów terapeutycznych i rehabilitacyjnych wspierających powrót do aktywności społecznej i zawodowej osób z zaburzeniami psychicznymi.
	3.5. Rozwój grup wsparcia i klubów integracyjnych, które umożliwią wymianę doświadczeń, wzajemną pomoc oraz przeciwdziałanie izolacji społecznej.

4.4. DZIECKO I RODZINA

Cel szczegółowy	Działanie
4. Tworzenie kompleksowego systemu wsparcia dla rodzin i dzieci w Powiecie Warszawskim Zachodnim, który zapewni dostęp do usług edukacyjnych, wychowawczych oraz integracyjnych, będzie wspierał rozwój dzieci, wzmacniał umiejętności rodziców i pomagał pokonywać życiowe trudności.	4.1. Rozwój oferty kulturalnej poprzez tworzenie nowych miejsc do organizacji seansów filmowych, w tym pełnoprawnych kin, sal kinowych oraz plenerowych projekcji filmowych dostępnych dla mieszkańców Powiatu.
	4.2. Rozwój państwowych żłobków oraz specjalistycznych placówek opiekuńczych, które zapewnią wysokiej jakości usługi opiekuńcze i wychowawcze dostosowane do potrzeb rodzin i dzieci.
	4.3. Tworzenie i wspieranie przestrzeni rekreacyjnych oraz miejsc rozrywki dla dzieci i młodzieży, wzorując się na inicjatywach lokalnych społeczności, takich jak skatepark w Izabelinie, co pozwoli na aktywizację młodych mieszkańców oraz rozwój ich pasji i umiejętności.
	4.4. Organizacja warsztatów i zajęć rozwijających umiejętności wychowawcze rodziców oraz kompetencje społeczne dzieci, sprzyjających budowaniu zdrowych relacji rodzinnych i integracji społecznej.
	4.5. Wspieranie inicjatyw lokalnych grup i organizacji pozarządowych działających na rzecz dzieci i rodzin, poprzez dotacje, szkolenia i pomoc organizacyjną, aby zwiększyć dostępność i jakość usług społecznych w Powiecie.

5. ZESTAWIENIE POTENCJALNYCH ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych Powiatu Warszawskiego Zachodniego na lata 2025–2030 przewiduje konkretne wydatki potrzebne do realizacji zaplanowanych działań. Zakłada on wykorzystanie różnych dostępnych źródeł finansowania: zarówno środków własnych Powiatu, jak i funduszy z budżetu Województwa Mazowieckiego, funduszy krajowych, unijnych oraz innych programów i instrumentów wsparcia.

Ile dokładnie środków zostanie przeznaczonych na konkretne zadania, będzie zależało od skali działań, harmonogramu ich realizacji, sytuacji finansowej Powiatu w danym czasie oraz jego możliwości inwestycyjnych. Kluczowe będzie również powiązanie planu z długofalową strategią finansową i społeczną Powiatu.

Planowanie budżetu opiera się na aktualnym budżecie Powiatu i jego Wieloletniej Prognozie Finansowej. Dokumenty te pokazują, jakie środki można przeznaczyć na rozwój usług społecznych oraz jak planowane działania wpłyną na ogólną kondycję finansową powiatu. Uwzględnia się przy tym takie czynniki, jak inflacja, wzrost gospodarczy, sytuacja na rynku pracy oraz zmiany w przepisach.

W dalszej części dokumentu przedstawiono możliwe źródła finansowania, zaczynając od funduszy unijnych, a kończąc na krajowych i regionalnych źródłach wsparcia, z uwzględnieniem, które obszary działań mogą być dzięki nim realizowane.

Tabela 14. Obszary dofinansowania w ramach funduszy unijnych

Program	Działanie	Obszar wsparcia	Obszar dofinansowania	Opis
Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027	Zdrowie pracowników	Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	Zdrowie psychiczne w pracy	Wsparcie zdrowia psychicznego pracodawców i pracowników, w tym profilaktyka wypalenia zawodowego.
	Usługi społeczne i zdrowotne	Osoby starsze	Dzienne Domy Opieki Medycznej	Tworzenie i wsparcie funkcjonowania placówek oferujących dzienną opiekę medyczną.
		Osoby starsze, Osoby z niepełnosprawnościami, osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	Mieszkania treningowe i wspomagane	Zapewnienie warunków do samodzielnego funkcjonowania osób wymagających wsparcia.
		Osoby starsze, Osoby z niepełnosprawnościami, osoby w kryzysie zdrowia psychicznego, Rodziny z dziećmi	Opieka wytchnieniowa	Wsparcie dla opiekunów osób zależnych poprzez czasowe przejęcie opieki.
		Osoby starsze	Aktywizacja seniorów	Zwiększenie samodzielności, przeciwdziałanie marginalizacji społecznej i aktywizacja seniorów.
		Osoby starsze, Osoby z niepełnosprawnościami, Rodziny z dziećmi	Usługi asystenckie	Pomoc osobom z niepełnosprawnościami w codziennym funkcjonowaniu.
		Osoby starsze, Osoby z niepełnosprawnościami	Usługi teleopiekuńcze	Zdalne monitorowanie stanu zdrowia i bezpieczeństwa osób starszych lub niesamodzielnych.
		Osoby starsze, Osoby z niepełnosprawnościami	Usługi transportowe	Transport dla osób potrzebujących wsparcia, np. do placówek zdrowotnych czy społecznych.
		Osoby starsze, Osoby z niepełnosprawnościami	Transport door-to-door	Indywidualny transport dla osób o ograniczonej mobilności.
		Osoby starsze, Osoby z niepełnosprawnościami	Usługi opiekuńcze	Świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania.
		Osoby starsze, Osoby z niepełnosprawnościami	Dostosowanie mieszkania	Adaptacja mieszkań do potrzeb osób starszych lub z niepełnosprawnościami.
	Usługi społeczne na rzecz rodzin	Rodziny z dziećmi	Mediacje rodzinne	Pomoc w rozwiązywaniu konfliktów rodzinnych poprzez mediacje.
		Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	Konsultacje i porady psychologiczne	Wsparcie psychologiczne, psychoedukacja i działania profilaktyczne.
		Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	Pomoc osobom uzależnionym i ich rodzinom	Terapeutyczne i społeczne wsparcie osób z problemem uzależnień oraz ich rodzin.
		Rodziny z dziećmi	Poradnictwo prawne	Udzielanie porad prawnych w zakresie funkcjonowania rodziny.

Program	Działanie	Obszar wsparcia	Obszar dofinansowania	Opis
		Rodziny z dziećmi	Terapia rodzinna	Terapia dla rodzin przeżywających trudności we współżyciu społecznym lub emocjonalnym.
		Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	Psychoterapia indywidualna	Pomoc psychoterapeutyczna dla osób indywidualnych.
		Rodziny z dziećmi	Grupy wsparcia i warsztaty wychowawcze	Wzmacnianie kompetencji rodzicielskich i wymiana doświadczeń.
		Rodziny z dziećmi	Praca socjalna	Świadczenia pracy socjalnej na rzecz rodzin wymagających wsparcia.
	Rewitalizacja miast	Osoby z niepełnosprawnościami	Usuwanie barier architektonicznych	Likwidacja przeszkód utrudniających poruszanie się osobom z niepełnosprawnościami.
		Osoby z niepełnosprawnościami	Dostosowanie obiektów	Przystosowanie budynków do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, poprawa dostępności przestrzeni publicznej.
Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027	-	Wszyscy mieszkańcy	Paczki żywnościowe/posiłki oraz działania towarzyszące, - warsztaty i doradztwo.	Zapewnienie osobom najbardziej potrzebującym podstawowej pomocy żywnościowej w formie paczek lub posiłków oraz umożliwienie im udziału w bezpłatnych warsztatach na rzecz włączenia społecznego
Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego	Program Aktywny Maluch 2022-2029	Rodziny z dziećmi	Usługi opieki nad dziećmi	Tworzenie i funkcjonowanie nowych miejsc opieki dla dzieci do lat 3 (żłobki, kluby dziecięce, dzienni opiekunowie) poprzez dofinansowanie inwestycji infrastrukturalnych oraz kosztów bieżących.

Źródło: opracowanie własne

Tabela 15. Obszary dofinansowania w ramach budżetu państwa oraz jednostek samorządowych

Jednostka odpowiedzialna	Źródło finansowania/ Fundusz	Program	Obszar wsparcia	Obszar dofinansowania	Opis
Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej	Budżet państwa (80% lub 50% w zależności od modułu)	Program senior+	Osoby starsze	Dzienne Domy „Senior +” i Kluby „Senior +”	Moduł 1 – jednorazowe wsparcie finansowe na utworzenie i/lub wyposażenie ośrodka wsparcia Moduł 2 – zapewnienie funkcjonowania już istniejących ośrodków wsparcia, utworzonych w ramach modułu 1.
	Budżet państwa - Fundusz Solidarnościowy	„Opieka wytchnieniowa” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego	Osoby z niepełnosprawnościami, Rodziny z dziećmi	Opieka wytchnieniowa	Odciążenie członków rodzin lub opiekunów poprzez wsparcie ich w codziennych obowiązkach lub zapewnienie czasowego zastępstwa. O uzyskanie środków na realizację zadań w ramach Programu, mogą ubiegać się jednostki samorządu terytorialnego szczebla gminnego lub powiatowego.
		„Opieka wytchnieniowa” dla	Osoby z niepełnosprawnościami	Opieka wytchnieniowa	Odciążenie członków rodzin lub opiekunów poprzez wsparcie ich w codziennych obowiązkach lub zapewnienie czasowego zastępstwa.

Jednostka odpowiedzialna	Źródło finansowania/ Fundusz	Program	Obszar wsparcia	Obszar dofinansowania	Opis
		Organizacji Pozarządowych	ami, Rodziny z dziećmi		O uzyskanie środków na realizację zadań w ramach Programu, mogą ubiegać się Organizacje pozarządowe.
		„Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego	Osoby z niepełnosprawnościami	Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością	Celem Programu jest wprowadzenie usług asystencji osobistej jako formy ogólnodostępnego wsparcia w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym. O uzyskanie środków na realizację zadań w ramach Programu, mogą ubiegać się jednostki samorządu terytorialnego szczebla gminnego lub powiatowego.
		„Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością” dla Organizacji Pozarządowych	Osoby z niepełnosprawnościami	Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością	Celem Programu jest wprowadzenie usług asystencji osobistej jako formy ogólnodostępnego wsparcia w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym. O uzyskanie środków na realizację zadań w ramach Programu, mogą ubiegać się Organizacje pozarządowe.
		„Centra opiekuńczo-mieszkalne”	Osoby z niepełnosprawnościami	Centra opiekuńczo-mieszkalne	Stworzenie miejsc, gdzie osoby niepełnosprawne mogą zamieszkiwać na zasadach pobytu dziennego lub całodobowego, zapewniając im niezależność i samodzielność. Program adresowany jest do gmin i powiatów, które zorganizują usługi zamieszkiwania w formie pobytu dziennego lub całodobowego w Centrach.
	Budżet państwa (<80%) i budżet gminy (>20%)	Korpus Wsparcia Seniorów	Osoby starsze	Usługi opiekuńcze dla seniorów	1. Pomoc w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych (np. pomoc w robieniu zakupów, przygotowywaniu posiłków, sprzątaniu), 2. Podstawowa opieka higieniczno-pielęgnacyjna (pomoc w myciu, ubieraniu, poruszaniu się), 3. Zapewnienie kontaktów z otoczeniem (pomoc w uczestniczeniu w wydarzeniach społecznych, zapewnienie towarzystwa), 4. Dofinansowanie zakupu i użytkowania opasek bezpieczeństwa lub innych urządzeń, 5. Wsparcie w utrzymaniu samodzielności w miejscu zamieszkania
	Budżet państwa (<60%) i budżet gminy (>40%)	„Opieka 75+”	Osoby starsze	Usługi opiekuńcze, w tym specjalistyczne usługi opiekuńcze	Zwiększenie dostępności do usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób w wieku 75 lat i więcej, które są osobami samotnymi, samotnie gospodarującymi, a także tych które pozostają w rodzinie.
	Budżet państwa (100%)	„Za życiem”	Rodziny z dziećmi	Wsparcie rodzin z dziećmi	Kompleksowe wsparcie dla rodzin z dziećmi z ciężkimi niepełnosprawnościami lub nieuleczalnymi chorobami, a także dla kobiet w ciąży i ich rodzin. Wsparcie obejmuje m.in.: jednorazowe świadczenie w wysokości 4000 zł, asystenci rodzin, wczesne wspomaganie rozwoju dziecka i jego rodziny, usługi wspierające i rehabilitacyjne.

Jednostka odpowiedzialna	Źródło finansowania/ Fundusz	Program	Obszar wsparcia	Obszar dofinansowania	Opis
	Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych - finansowany z budżetu państwa, pracodawców i innych źródeł	„Dostępna przestrzeń publiczna”	Osoby z niepełnosprawnościami	Usuwanie barier architektonicznych	Zapewnienie osobom z niepełnosprawnościami dostępu do przestrzeni publicznej, informacji i komunikacji, a także technologii, urządzeń oraz usług powszechnie dostępnych lub powszechnie zapewnianych, na zasadzie równości z innymi osobami.
		„Samodzielność – Aktywność – Mobilność!” Mobilność osób z niepełnosprawnościami	Osoby z niepełnosprawnościami	Usługi transportowe	Wzrost niezależności osób z niepełnosprawnościami oraz ułatwienie im aktywności społecznej lub zawodowej poprzez zapewnienie dostępu do korzystania z samochodu osobowego.
		„Dostępność ponad barierami”	Osoby z niepełnosprawnościami	Usuwanie barier architektonicznych	Rozwój i zwiększenie dla osób z niepełnosprawnościami dostępności przestrzeni fizycznej, cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej, a także dostępności produktów i usług, w tym dotyczących turystyki, rekreacji i kultury.
		„Centra informacyjno-doradcze dla osób z niepełnosprawnościami”	Osoby z niepełnosprawnościami	Usługi wspierające osoby z niepełnosprawnościami	Uruchomienie centrów oferujących kompleksowe wsparcie informacyjne, doradcze i eksperckie dla osób z niepełnosprawnościami oraz ich otoczenia, w tym w zakresie doboru technologii asystujących.
		„Zajęcia klubowe w WTZ”	Osoby z niepełnosprawnościami	Aktywizacja osób z niepełnosprawnościami	Rehabilitacja społeczna i zawodowa w formie warsztatów terapii zajęciowej.
		„Wsparcie Inicjatyw”	Osoby z niepełnosprawnościami	Integracja i aktywizacja osób z niepełnosprawnościami	Promowanie działań na rzecz aktywizacji środowiska osób niepełnosprawnych
Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (moduł 1 i 2) oraz Ministerstwo Edukacji Narodowej (moduł 3)	Budżet państwa (80%) i budżet gminy (20%)	Program „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024-2028	Rodziny z dziećmi	Opieka żywnościowa	Moduł 1 i 2 - zapewnia pomoc dzieciom, uczniom i młodzieży oraz obejmuje pomocą osoby dorosłe, zwłaszcza osoby starsze, chore, niepełnosprawne i samotne w formie posiłku, świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. Moduł 3 - wzmocnienie opiekuńczej funkcji szkoły podstawowej poprzez tworzenie warunków umożliwiających spożywanie przez uczniów posiłku w trakcie pobytu w szkole.
Samorząd Województwa Mazowieckiego	Budżet Województwa	„Wsparcie osób z niepełnosprawnościami na Mazowszu”	Osoby z niepełnosprawnościami	Dostęp do kultury dla osób z	Ułatwienie osobom z niepełnosprawnościami dostępu do instytucji kultury, dla których organizatorem jest Samorząd Województwa Mazowieckiego, poprzez możliwość skorzystania z ich oferty

Jednostka odpowiedzialna	Źródło finansowania/ Fundusz	Program	Obszar wsparcia	Obszar dofinansowania	Opis
	Mazowieckiego (max. 80%)			niepełnosprawnościami	za preferencyjną cenę biletu, tj. 1 zł brutto za osobę z niepełnosprawnościami i 1 zł brutto za towarzyszącego jej opiekuna
		„Mazowsze dla Seniorów 2025”	Osoby starsze	Zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób starszych	Aktywizacja osób starszych, zapobieganie ich wykluczeniu i utracie samodzielności oraz polepszenie jakości życia mieszkańców regionu w wieku senioralnym. Działanie polega na udzieleniu gminom, miastom na prawach powiatu z terenu województwa mazowieckiego oraz dzielnicom m.st. Warszawy, pomocy finansowej przeznaczonej na realizację własnych zadań bieżących gmin, miast na prawach powiatu oraz dzielnic m.st. Warszawy, będących inicjatywą rad seniorów
		„Mazowsze dla Zdrowia Psychicznego 2025”	Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	Promocja i ochrona zdrowia psychicznego	Wspieranie zadań związanych z promocją zdrowia psychicznego i profilaktyką zaburzeń wśród mieszkańców Mazowsza
		„Mazowsze dla młodzieży”	Rodziny z dziećmi	Aktywizacja młodzieży	Tworzenie i rozwój Młodzieżowych Rad poprzez dofinansowanie działań edukacyjnych, promocyjnych oraz organizacyjnych. Dotacje obejmują m.in. szkolenia dla młodzieżowych radnych i ich opiekunów, kampanie informacyjne oraz realizację inicjatyw młodzieżowych.
		„Mazowsze dla lokalnych centrów integracyjnych”	Wszyscy mieszkańcy	Integracja i aktywizacja mieszkańców	Zadania aktywizujące, integrujące i rozwijające lokalne społeczności poprzez zapewnienie podstawowej infrastruktury (takiej jak np. świetlice wiejskie, gminne/osiedlowe ośrodki kultury, domy kultury, domy pomocy społecznej, itp.) pełniące rolę tzw. „centrum integracyjno-kulturalne”
		„Mazowsze dla zdrowia 2025”	Wszyscy mieszkańcy	Promocja i ochrona zdrowia ogółem	Pomoc finansowa ze środków budżetu Województwa przeznaczona jest na zadania własne powiatów oraz miast na prawach powiatu o charakterze bieżącym z zakresu promocji i ochrony zdrowia, niebędące inwestycją, wyłączeniem działań związanych z profilaktyką zaburzeń i promocją zdrowia psychicznego.
Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej	Budżet państwa	Bon senioralny	Osoby starsze	Usługi opiekuńcze	Program wsparcia finansowego dla osób powyżej 75. roku życia, które wymagają regularnej opieki i mają bliskich aktywnych zawodowo.

Źródło: opracowanie własne

6. SYSTEMY MONITOROWANIA I OCENY

System monitorowania, oceny efektywności oraz pomiaru realizacji wskaźników Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych Powiatu Warszawskiego Zachodniego na lata 2025–2030

Na potrzeby skutecznego wdrażania Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych Powiatu Warszawskiego Zachodniego na lata 2025–2030 opracowano kompleksowy system monitorowania, oceny efektywności oraz pomiaru osiągania wskaźników. System ten ma na celu zapewnienie rzetelnego nadzoru nad realizowanymi działaniami oraz umożliwienie ich obiektywnej oceny.

Szczególny nacisk położono na jasne i precyzyjne określenie metod ewaluacyjnych, co pozwoli na całościową analizę wpływu prowadzonych działań na poprawę jakości życia mieszkańców powiatu oraz wspieranie długofalowego rozwoju społecznego. Ewaluacja obejmie zarówno ocenę stopnia realizacji zaplanowanych zadań, jak i pomiar osiągnięcia kluczowych wskaźników efektów oraz wskaźników oddziaływania społecznego.

Monitoring będzie prowadzony systematycznie i oparty na analizie danych ilościowych oraz jakościowych, zbieranych w poszczególnych obszarach wsparcia. Taki model pozwoli na bieżąco identyfikować zmieniające się potrzeby mieszkańców, szybko reagować na nowe wyzwania oraz elastycznie modyfikować podejmowane działania. Dzięki temu możliwe będzie utrzymanie wysokiej skuteczności i adekwatności wdrażanych rozwiązań w dynamicznie zmieniającym się otoczeniu społecznym.

6.1. WSKAŹNIKI REZULTATU I PRODUKTU

Wskaźniki służące monitorowaniu realizacji Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych Powiatu Warszawskiego Zachodniego na lata 2025–2030 zostały przypisane do poszczególnych celów szczegółowych, co umożliwia bieżącą ocenę postępów w realizacji głównego celu Planu. Zestaw wskaźników został uporządkowany zgodnie z obszarami interwencji, których dotyczą. Należy jednak podkreślić, że niektóre wskaźniki – ze względu na swój przekrojowy charakter – mogą mieć zastosowanie w więcej niż jednym obszarze wsparcia, mimo że formalnie przypisano je do określonych celów szczegółowych.

Takie podejście pozwala na bardziej elastyczne i kompleksowe monitorowanie efektów działań podejmowanych na poziomie Powiatu, a także na lepsze zrozumienie wzajemnych powiązań między różnymi obszarami usług społecznych. Szczegółowy wykaz wskaźników monitorujących realizację poszczególnych celów szczegółowych przedstawia [Tabela 16](#).

Tabela 16. Wskaźniki rezultatu i produktu w podziale na obszary wsparcia

OSOBY STARSZE		
I.p.	Cel szczegółowy	Nazwa wskaźnika
1.	Zapewnienie osobom starszym na terenie Powiatu Warszawskiego Zachodniego wsparcia w środowisku lokalnym poprzez rozwój szerokiej, zróżnicowanej i aktywizującej oferty usług społecznych.	Liczba działających, w tym nowo utworzonych lub rozszerzonych placówek wsparcia dla osób starszych na terenie Powiatu Warszawskiego Zachodniego..
		Liczba specjalistów dostępnych w placówkach na terenie Powiatu Warszawskiego Zachodniego.
		Liczba wolontariuszy zaangażowanych w działania międzypokoleniowe na rzecz seniorów.

OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI		
I.p.	Cel szczegółowy	Nazwa wskaźnika
1.	Umożliwienie osobom z niepełnosprawnościami na terenie Powiatu Warszawskiego Zachodniego korzystania z kompleksowego systemu wsparcia, który wspiera ich aktywność oraz samodzielność w codziennym życiu.	Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem asystenta osoby z niepełnosprawnością. Liczba pojazdów przystosowanych do przewozu osób z niepełnosprawnościami dostępnych na terenie Powiatu Warszawskiego Zachodniego.
OSOBY W KRYZYSIE ZDROWIA PSYCHICZNEGO		
I.p.	Cel szczegółowy	Nazwa wskaźnika
1.	Zapewnienie osobom w kryzysie zdrowia psychicznego na terenie Powiatu Warszawskiego Zachodniego kompleksowego systemu wsparcia terapeutycznego, rehabilitacyjnego i integracyjnego, umożliwiającego powrót do aktywnego życia społecznego i zawodowego oraz poprawę jakości życia.	Liczba uruchomionych mieszkań treningowych dla osób z zaburzeniami psychicznymi na terenie Powiatu Warszawskiego Zachodniego. Liczba punktów pomocy prawnej i psychologicznej oferujących specjalistyczne wsparcie dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Liczba ośrodków wsparcia działających na terenie Powiatu Warszawskiego Zachodniego, w tym nowo utworzonych lub rozszerzonych dla osób z zaburzeniami psychicznymi
RODZINA Z DZIEĆMI		
I.p.	Cel szczegółowy	Nazwa wskaźnika
1.	Tworzenie kompleksowego systemu wsparcia dla rodzin i dzieci w Powiecie Warszawskim Zachodnim, który zapewni dostęp do usług edukacyjnych, wychowawczych oraz integracyjnych, będzie wspierał rozwój dzieci, wzmacniał umiejętności rodziców i pomagał pokonywać życiowe trudności.	Liczba miejsc (kin, sal kinowych, przestrzeni plenerowych) udostępnionych do organizacji seansów filmowych na terenie Powiatu Warszawskiego Zachodniego, w tym liczba uruchomionych w danym roku. Liczba zorganizowanych warsztatów i zajęć dla rodziców i dzieci sprzyjających rozwojowi kompetencji wychowawczych i społecznych. Liczba inicjatyw lokalnych grup i organizacji pozarządowych wspieranych finansowo lub organizacyjnie przez Powiat.

Źródło: opracowanie własne

6.2.OPIS SYSTEMU MONITOROWANIA REALIZACJI PLANU I OSIĄGNIĘCIA WSKAŹNIKÓW

System monitorowania realizacji Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych Powiatu Warszawskiego Zachodniego na lata 2025–2030 ma na celu zapewnienie skutecznego nadzoru nad postępowaniem wdrażania zaplanowanych działań oraz ocenę stopnia realizacji przyjętych celów. Sprawny monitoring stanowi kluczowy element powodzenia całego przedsięwzięcia. Regularna analiza przebiegu wdrażania Planu umożliwi nie tylko bieżące śledzenie zgodności działań z założeniami dokumentu, ale również szybkie reagowanie na pojawiające się trudności i wprowadzanie niezbędnych korekt.

System ten zapewni przejrzystość procesów realizacyjnych, zwiększy odpowiedzialność podmiotów zaangażowanych w wykonywanie zadań oraz wesprze skuteczne zarządzanie usługami społecznymi na terenie powiatu.

Monitoring realizacji Planu oraz ocena osiągania zakładanych wskaźników będą prowadzone we współpracy z lokalnymi interesariuszami, zaangażowanymi w przygotowanie i realizację dokumentu, w tym:

- przedstawicielami władz Powiatu Warszawskiego Zachodniego,

- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie,
- jednostkami organizacyjnymi powiatu,
- organizacjami pozarządowymi,
- innymi partnerami społecznymi i instytucjonalnymi.

Za monitoring realizacji Planu odpowiedzialna będzie osoba wyznaczona przez Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie. Do jej zadań należeć będzie przede wszystkim współpraca i zbieranie danych od realizatorów poszczególnych działań oraz ich opracowywanie. Zgromadzone informacje – powiązane z określonymi wskaźnikami przypisanymi do celów szczegółowych – będą następnie poddawane analizie i staną się podstawą do przygotowywania corocznych raportów przedstawiających postępy w realizacji Planu.

Wskaźniki będą pełniły funkcję głównego narzędzia oceny skuteczności podejmowanych działań oraz stopnia osiągnięcia zakładanych rezultatów. Jednocześnie stanowią będą punkt odniesienia dla ewentualnych modyfikacji i usprawnień w strategii działania, przy czym osoba odpowiedzialna za monitoring będzie współpracować z innymi jednostkami realizującymi zadania w obszarze usług społecznych.

6.3. OCENA SKUTECZNOŚCI I EFEKTYWNOŚCI PLANU (EWALUACJA)

Ostatnim etapem wdrażania Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych Powiatu Warszawskiego Zachodniego na lata 2025–2030 będzie przeprowadzenie ewaluacji zrealizowanych działań. Głównym celem ewaluacji będzie ocena efektów, zasadności oraz skuteczności podejmowanych interwencji społecznych. Proces ten pozwoli określić stopień realizacji celów ujętych w Planie, a także przeanalizować efektywność wykorzystania dostępnych zasobów.

Ewaluacja zostanie przeprowadzona w trzech kluczowych etapach:

1. **Ewaluacja ex-ante (wstępna)** – realizowana przed formalnym przyjęciem Planu. Jej celem będzie ocena, na ile zaproponowane działania i cele odpowiadają rzeczywistym potrzebom mieszkańców Powiatu Warszawskiego Zachodniego. Ten etap pozwoli zweryfikować trafność planowanych interwencji oraz ich zgodność z lokalnymi priorytetami społecznymi i rozwojowymi.
2. **Ewaluacja on-going (bieżąca)** – prowadzona w trakcie realizacji Planu, jako element systemu monitorowania. Jej zadaniem będzie regularna ocena postępów w realizacji celów operacyjnych oraz identyfikacja możliwych barier i wyzwań. Dzięki temu możliwe będzie dostosowywanie działań do aktualnych uwarunkowań społecznych, gospodarczych i organizacyjnych. Ewaluacja będzie prowadzona we współpracy z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, jednostkami organizacyjnymi powiatu oraz innymi partnerami realizującymi Plan.
3. **Ewaluacja ex-post (końcowa)** – przeprowadzona po zakończeniu okresu obowiązywania Planu. Obejme analizę osiągniętych rezultatów, trwałości wdrożonych rozwiązań oraz efektywności wykorzystania zasobów: finansowych, kadrowych i organizacyjnych. Pozwoli ocenić rzeczywisty wpływ zrealizowanych działań na jakość życia mieszkańców powiatu.

Rekomenduje się, aby ewaluacja postępów w realizacji Planu była prowadzona co najmniej raz w roku. Dla zapewnienia jej rzetelności i obiektywizmu wskazane jest powierzenie tego zadania niezależnemu, zewnętrznemu podmiotowi posiadającemu doświadczenie oraz kompetencje w zakresie ewaluacji polityk publicznych i działań społecznych.

7. SPIS ELEMENTÓW GRAFICZNYCH

7.1. TABELLE

Tabela 1. Liczba ludności w podziale na płeć w latach 2022-2024.....	8
Tabela 2. Inne wskaźniki demograficzne.....	10
Tabela 3. Poziom wykształcenia w 2021 roku.....	10
Tabela 4. Poziom bezrobocia w latach 2022-2024	10
Tabela 5. Powody przyznawania pomocy społecznej w sumarycznie dla gmin Powiatu Warszawskiego Zachodniego w latach 2022-2024	11
Tabela 6. Podstawowe informacje o podmiotach (lokalizacja, liczba miejsc, użytkowanie) dla lat 2022-2024	14
Tabela 7. Informacje o personelu w podmiotach dla lat 2022-2024	14
Tabela 8. Informacje organizacyjne dotyczące podmiotów dla lat 2022-2024	14
Tabela 9. Finansowe aspekty działania instytucji pomocy społecznej w Powiecie Warszawskim Zachodnim.....	16
Tabela 10. Pozostałe podmioty i organizacje świadczące usługi w zakresie pomocy społecznej w Powiecie Warszawskim Zachodnim.....	19
Tabela 11. Liczba osób i rodzin korzystających ze świadczeń pieniężnych, niepieniężnych oraz pozostałych usług przyznawanych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Powiecie Warszawskim Zachodnim w latach 2022-2024	21
Tabela 12. Liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej w ramach zadań własnych gmin Powiatu Warszawskiego Zachodniego w latach 2022-2024 wraz z kwotą świadczeń	22
Tabela 13. Usługi środowiskowe świadczone na terenie jednostki	24
Tabela 14. Obszary dofinansowania w ramach funduszy unijnych.....	38
Tabela 15. Obszary dofinansowania w ramach budżetu państwa oraz jednostek samorządowych	39
Tabela 16. Wskaźniki rezultatu i produktu w podziale na obszary wsparcia.....	43

7.2. WYKRESY

Wykres 1. Prognozowana liczba ludności Powiatu Warszawskiego Zachodniego w latach 2030, 2040, 2050 oraz 2060.....	9
Wykres 2. Piramida wieku i płci w 2024 roku	9
Wykres 3 Ocena przedstawicieli badanych instytucji w powiecie co do pożądanego kierunku rozwoju usług społecznych dla poszczególnych grup odbiorców	29
Wykres 4. Zapotrzebowanie na usługi społeczne dla osób starszych	29
Wykres 5. Zapotrzebowanie na usługi społeczne dla osób z niepełnosprawnościami	30
Wykres 6. Zapotrzebowanie na usługi społeczne dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego	31
Wykres 7. Zapotrzebowanie na usługi społeczne dla rodzin z dziećmi.....	31
Wykres 8. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w powiecie co do gotowości tych podmiotów do rozwoju usług społecznych.....	32
Wykres 9. Ocena przedstawicieli badanych instytucji w powiecie co do barier w rozwoju usług społecznych	33

7.3.RYSUNKI

Rysunek 1. Lokalizacja powiatu Warszawskiego Zachodniego na tle województwa mazowieckiego (po lewej), podział administracyjny powiatu (po prawej).....	8
--	---

